

Q O Ş A
Z İ R V Ə

VAQİF KƏRİM

Ş3(2A)

K 58

232424

QOŞA ZİRVƏ

"AZƏRBAYCAN" NƏŞRİYYATI

BAKI-2004

M.F.Axundov nəşri

Azərbaycan MİM

K. Kərimov

Buraxılışına məsul

Murtuz ƏLƏSGƏROV

Redaktoru

Əhməd Oğuz

Məsləhətçi

Hacı Füzuli Əliyev

Elmi redaktoru

Etibar Əli oğlu Məmmədov**Vaqif Həsən oğlu Kərimov**V39(04) Qoşa zirvə. - Bakı, "Azərbaycan" nəşriyyatı, 2004. -
176 səh.

Kitabda dünya azərbaycanlılarının ümummilli lideri, ulu öndərimiz Heydər Əlirza oğlu Əliyevin həyat və fəaliyyətindən, xalqımızın şərəfli tarixindəki rolundan, eləcə də bu müqəddəs misiyəni layiqincə yerinə yetirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Heydər oğlu Əliyevin Vətən qarşısında misilsiz xidmətlərindən bəhs edilir.

V 480400000 - 039(04) Sifarişlə
M 670(07) - 2004

ÖN SÖZ

Azərbaycan xalqı XX əsrdə iki dəfə - əsrin əvvəlində və sonunda, müstəqillik qazanmışdır. Yüzdilliyin əvvəlində müstəqilliyimizi qorumaq imkanımız olmasa da, əsrin son on illiyini müstəqil dövlətin vətəndaşları kimi başa vurub, iyirmi birinci əsrə qədəm qoya bildik. Bu tarixi nailiyyətin qorunub saxlanılmasında və daha da möhkəmləndirilməsində müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin rolu misilsizdir. Belə bir şəxsiyyətə isə vətəndaşların sevgisi, ehtiramı olduqca təbiidir. Vaqif Kərimin qələmindən çıxan "Qoşa zirvə" poemasını ilk növbədə bu sevginin və ehtiramın ifadəsi kimi qəbul etmək olar.

Klassik üslubda yazılan bu poemada Heydər Əliyevin həyat tarixçəsinin müəyyən məqamları xronoloji ardıcılıqla, real həyat həqiqətlərinə və faktlara əsaslanmaqla təsvir edilir.

Əsərin dili olduqca sadədir. Bu isə oxucuya əsərin mahiyyətini daha tez dərk etməyə imkan yaradır. Bir cəhəti də qeyd etmək vacibdir. Heç kimə sirr deyil ki, Heydər Əliyev missiyasını lazımi qaydada davam etdirən şəxsiyyət olmasa biz əldə etdiyimiz nailiyyətləri itirə bilərdik. Allaha şükürlər olsun ki,

belə bir şəxsiyyət var. O, Heydər Əliyev məktəbinin yetirməsi, fiziki, mənəvi və siyasi varisi - Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İlham Heydər oğlu Əliyevdir. Cənab İlham Əliyev hələ Heydər Əliyevin prezidentliyi dövründə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidenti, millət vəkili, Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi xalqımızın həyatında, ölkənin inkişafında böyük xidmətlər göstərmiş, daha dəqiq desək, Heydər Əliyevin istiqlal yolundakı mübarizəsində Onun ən yaxın silahdaşı olmuşdur. Bütün bunları nəzərə alan müəllif, Heydər Əliyev və İlham Əliyev şəxsiyyətlərinin bir-biri ilə üzvi surətdə bağlılığını dərk edərək əsərə uğurlu bir ad seçimi etmişdir: "Qoşa zirvə".

Hər iki şəxsiyyət - Heydər Əliyev və İlham Əliyev iyirminci əsrin yetirmələridir. Təbii ki, Onların bir şəxsiyyət olaraq formalaşmasında milli dəyərlərin və xüsusiyyətlərin də rolu vardır. Onlar üçün də örnək ola biləcək şəxsiyyətlər olub. Məhz bu baxımdan Heydər Əliyevin fəaliyyətinin Azərbaycan tarixi fonunda əks etdirilməsi bədii taktika olaraq çox düzgün addımdır.

Əsərdəki müxtəlif başlıqları ardıcıl şəkildə yazsaq, Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti barədə müəyyən məlumat almaq olar.

Heydər Əliyev Azərbaycanın canlı və şərəfli salnaməsi ("Azərbaycan salnaməsi"), DTK sisteminə rəhbərlik edən ilk azərbaycanlı və ilk general ("Generalın ömür yolu"), 1969-1982-ci illərdə Azərbaycana tərəqqi və intibah dövrü bəxş edən rəhbər ("Milli tərəqqi dövrü"), XX əsrdə dünyanın iki

super dövlətdən biri olan SSRİ-nin ali rəhbərliyində təmsil olunan ilk və yeganə azərbaycanlı ("Moskvada keçən illər"), SSRİ dağıldıqdan sonra 1992-1993-cü illərdə Azərbaycanı parçalamaq istəyən daxili və xarici qüvvələrin planlarını alt-üst edən və müstəqil Azərbaycanın siyasi memarı olan ümummilli lider ("Vətəndədir Vətən oğlu"), müasir energetika aləminin ən böyük hadisəsi sayılan "Əsrin müqaviləsi"nin memarı və banisi ("Əsrin müqaviləsi" - Xəzərin əfsanəsi), 30 ildən çox bir dövrdə Cənubi və Şimali Qafqazın nüfuzlu ağsaqqalı ("Qafqazın ağsaqqalı"), milli və dini dəyərlərə hörmətlə yanaşan bir müsəlman ("Müqəddəs ocaqlar ziyarətgahları"), İlham Əliyev kimi şəxsiyyətin sələfi ("Mübariz varisi") və nəhayət hamıya örnək olan bir ailə başçısıdır ("Heydər ocağı").

"Moskvada keçən illər", "Vətəndədir Vətən oğlu", "Əsrin müqaviləsi" - Xəzərin əfsanəsi" bölmələrində İlham Əliyevin fəaliyyəti haqqında müəyyən məqamlar öz əksini tapsa da, "Mübariz varisi", "Şəhərlər, səfərlər" bölmələrində bütövlükdə Onun fəaliyyəti tərənnüm edilir.

"Heydər ocağı" bölməsi Heydər Əliyevin ailə üzvləri barədə yazılmışdır. Əslində xalqımızın görkəmli alimi və ictimai xadimi hesab olunan, Heydər Əliyevin həyat yoldaşı və İlham Əliyevin anası olan, Onların hər ikisinin həyatında mühüm rol oynayan mərhum Zərifə xanım Əliyeva haqqında yazılmasaydı, yəqin ki, bu pöcəmə yarımçıq görünərdi.

Pöcmədə İlham Əliyevin həyat yoldaşı Mehriban xanım Əliyevanın "Azərbaycan mədəniyyətinin dostları" Fondunun və "Heydər Əliyev fondu"nun sədri, YUNESKO-nun "Xoş məramlı səfiri", Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının pre-

zidenti kimi ictimai fəaliyyətinin əks olunması əsərin dəyərini bir qədər də artırır. Təqdirəlayiq haldır ki, poemada Mehriban xanım Əliyeva sadəcə olaraq İlham Əliyevin xanımı kimi deyil, həm də Heydər ocağının bir üzvü kimi Heydər Əliyev ideallarını yaşadan və Azərbaycan Respublikasının inkişafında mühüm töhfələri olan şəxsiyyət kimi oxuculara təqdim olunur.

Oğuz xaqandan üzü bəri Tomiris, Cavanşir, Babək, Xətai kimi tarixi şəxsiyyətlərin mənəvi simasının cəmləşdiyi şəxsiyyət olan Heydər Əliyev müasir dövrdə onların missiyasını təkbaşına həyata keçirə bilmişdir. Sanki, Heydər Əliyevin həyatı ulu Tanrı tərəfindən proqramlaşdırılmışdı. Müəllif bu fikri ifadə etmək məqsədi ilə çox gözəl yazmışdır:

Yaradan, Heydəri dahi yaradıb,
Onu siyasətin şahı yaradıb.

Gördü ki, ağırdır millətin dərdi,
Heydəri bu xalqa rəhbər göndərdi.

Ulu öndərin silahdaşı kimi İlham Əliyevin müasir Azərbaycanın siyasi və iqtisadi həyatındakı rolunu ifadə etmək məqsədi ilə yazılan aşağıdakı misralar özündə yüksək bədii dəyərləri cəmləşdirib:

İmzalanır "Əsrin müqaviləsi",
Tarixdə olmayıb hələ beləsi.

Heydər dühasıyla təsdiqlənsə də,
İlham zəkası var müqavilədə.

Düşünüb xalqının mənafeyini,
Bu rühda köklənib ruhu, beyini.

Bilik sərf eləyib zəhmət çəkərək,
İlham bu iş üçün yandırıb ürək.

Bu hamıya bəlli bir həqiqətdir,
Uğurlu siyasət, uğurlu xətdir.

Məkkə ziyarətinin psixoloji məqamlarını və mahiyyətini açmaq üçün təkcə aşağıdakı misraları yetirli saymaq olardı:

Tanrı imkan verib Baba Heydəyə,
Qəlbində mətləbi, gedir səfərə.

Bu səfər şahıdır səfərlərinin,
Gedir hüzuruna Peyğəmbərinin.

Heydər Əliyevin fiziki yoxluğunun təsəllisi kimi yazılan aşağıdakı misralar əsərin finalında oxunarkən bir daha xoşbəxt gələcəyə ümid hissləri oyadır:

Varlığı sevindir, yoxluğu kədər,
Daim yaddaşlarda qalacaq Heydər.

İndi İlham tutub Onun yerini,
Yaşadır müqəddəs əməllərini.

Getdikcə gur yandı Heydər ocağı,
Ümiddir, gümandır Heydər ocağı.

Poemanı oxuyarkən, fikirlərin səmimiliyi, ifadələrin sadəliyi, faktların dəqiqliyi, ən əsası isə müəllifin təmsalında adı bir Azərbaycan vətəndaşının ulu öndərimiz Heydər Əliyev ruhuna və İlham Əliyev şəxsiyyətinə hörmət və ehtiramı hiss olunur. Bu amil isə bədii dəyərlərdən heç də az əhəmiyyət kəsb etmir.

Əminəm ki, "Qoşa zirvə" poeması oxucuların marağına səbəb olacaqdır.

*Əhməd OĞUZ,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü,
Prezident təqəüddçüsü*

MÜƏLLİFDƏN

Bütün şüurlu həyatım boyu dünyadakı ictimai-siyasi proseslərlə maraqlanmış, siyasi liderlərin həyat və fəaliyyəti barədə müəyyən məlumatlar əldə etmişəm.

İyirminci əsrdə yaşayan siyasi xadimlər arasında ən çox fəxr etdiyim şəxsiyyət dünya azərbaycanlılarının ümummilli lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyev olub. Təkcə ona görə yox ki, Heydər Əliyev azərbaycanlıdır, həm də ona görə ki, O, bir şəxsiyyət olaraq beynəlxalq siyasi arenada nadir siyasətçilərdən sayılmış, şəərəfli tarix yaratmaqla tarixə düşmüş insandır. Bunu sübut etmək üçün müasir dünyanın super dövləti olan ABŞ-ın sabiq prezidenti Bill Klintonun Heydər Əliyev haqqında söylədiyi aşağıdakı sözləri xatırlatmaq yerinə düşər:

"... Heydər Əliyev təkcə Azərbaycanı yox, bütün dünyanı idarə etməyi bacaran bir siyasi xadimdir."

Qızıl kimi sözlərdir. Lakin bu sözlərə mənim bir əlavəm var:

"Heydər Əliyev kimi şəxsiyyətlərin bəşəriyyətin bətnindən doğulması üçün əsrlər ötməlidir."

Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısındakı xidmətləri misilsizdir. Möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev, "Müasir Azər-

baycan Respublikası Heydər Əliyevin şah əsəridir” - deyərkən, məhz bu xidmətləri nəzərdə tutmuşdur.

Vaxtilə SSRİ kimi nəhəng dövlətin rəhbərlərindən biri olan Heydər Əliyevin fəaliyyəti hazırda müstəqil dövlətlərə çevrilən 15 respublikanın ictimai, siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında mühüm rol oynamışdır. Keçmiş SSRİ-nin tərkibində 5 türkdilli respublikanın olduğunu nəzərə alsaq, Heydər Əliyevin müasir türk dünyası qarşısındakı xidmətlərini təsəvvür etmək çətin deyil. SSRİ dağıldıqdan sonra müstəqil türk dövlətləri arasında əlaqələrin inkişafında, onların beynəlxalq aləmə inteqrasiyasında öz dəsti-xətti ilə seçilən görkəmli siyasətçi kimi Heydər Əliyevin fəaliyyəti ölçüyəgəlməzdir.

İyirminci əsrin sonlarında Heydər Əliyevin türk dünyasında oynadığı rol Atatürkün iyirminci əsrin əvvəlində türk dünyasındakı rolundan heç də az əhəmiyyətli deyil.

Təbiətdə dağların zirvəsi olduğu kimi, təbiətin bir parçası olan insan cəmiyyətində də mənəvi və idraki baxımdan zirvə sayılan şəxsiyyətlər vardır.

Coğrafi baxımdan dünyadakı ən uca zirvələr Azərbaycanda olmasa da, fəxr edə bilirik ki, Azərbaycan torpağının, Azərbaycan xalqının iyirminci əsrdə bəşəriyyətə bəxş etdiyi tarixi şəxsiyyət - Heydər Əliyev insanlığın ən uca zirvələrindəndir.

Bu gün Heydər Əliyev həyatda olmasa da Onun ideyaları yaşayır, siyasi və iqtisadi kursu davam etdirilir. Bu kurs o qədər bəşəri və fəlsəfi, o qədər böyük miqyaslıdır ki, onu layiqincə həyata keçirə bilən şəxs müasir dünya siyasi arenasının zirvələrindən biri hesab olunmalıdır. Ulu öndərin davamçısı, möhtərəm İlham Əliyev haqqında dünyanın məşhur siyasət və dövlət xadimlərinin söylədiyi fikirlər əsas verir ki, mübaligəsiz olaraq İlham Əliyev

şəxsiyyətini Heydər Əliyev şəxsiyyəti ilə yanaşı qoyacaq, bu iki zirvəni qoşa təsəvvür edək. Bu fikirlərdən ən tutarlısı isə ulu öndərimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqına 1 oktyabr 2003-cü ildəki son Müraciətində deyilmişdir:

“...İlham Əliyev - enerjili, təşəbbüskar, dünyadakı siyasi prosesləri dərinləndirən bilən, pragmatik bir şəxsiyyətdir... İlham Əliyev və özüm qədər inanıram.”

Yəqin hamı razılaşar ki, əgər Heydər Əliyev haqqında söz deyilir və ya yazılırsa, mütləq Ulu öndərin missiyasını Onun özü qədər böyük ustalıqla yerinə yetirən cənab İlham Əliyev haqqında da söz deyilməli və ya yazılmalıdır. Məhz bu səbəbdən ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti haqqında poema yazmaq qərarına gələndə Heydər Əliyevin tərbiyəsini alan, Onun böyük təcrübəsindən və ölməz dühasından bəhrələnməyə İlham Əliyevin həyat və fəaliyyətinin müəyyən məqamlarından da yazmağı özümün vətəndaşlıq borcum bildim.

Heç kimə sirr deyil ki, böyük şəxsiyyətlərin ictimai-siyasi fəaliyyətləri onların şəxsi həyatı ilə bilavasitə bağlıdır. Heydər və İlham Əliyevlərin - ata və oğulun həyatının ayrılmaz bir hissəsi olan Zərifə xanım Əliyeva, eləcə də cənab İlham Əliyevin həyat yoldaşı, “Azərbaycan mədəniyyətinin dostları” və “Heydər Əliyev” fondlarının sədri, YUNESKO tərəfindən “Xoş məramlı səfir” adına layiq görülmüş Mehriban xanım Əliyeva haqqında dəyərli fikirlərin poemada öz əksini tapmasına gəlincə, bildirmək istəyirəm ki, bu insanların fəaliyyətləri ümummillə mənafehlə bəhədlirsə onlar barədə də yazmağı zəruri bildim.

Klassik poeziyamızda Tanrı və Peyğəmbərimiz, eləcə də görkəmli dövlət xadimləri və sərkərdələr haqqında əsərlərin əksəriyyəti məsnəvi formasında yazılmışdır. Bu ənənəyə hörmət mənə-

sında, həm də əsərdəki fikir və informasiyanın oxucuya aydın və tez çatdırılmasını təmin etmək baxımından bu poemanın məsnəvi formasında yazılmasını məqsəduyğun hesab etdim.

Fürsətdən istifadə edərək, bu poemanın yazılmasında dəyərli məsləhətlərinə görə Heydər Əliyev şəxsiyyətinin vurğunu olduğu üçün övladına "Heydər" adı verən, zəngin milli qürur hissində malik olan Hacı Fizuli Əliyevə minnətdarlıq hissələrimi çatdırmaq istəyirəm.

Bu poema Heydər Əliyev dühası və İlham Əliyev zəkası qarşısında heyran qalan adı bir Azərbaycan vətəndaşının səmimi könlü duyğularının ifadəsi olmaqla bərabər, həm də Qafqazı qan çanağına döndərənlərə, qədim İrəvanımızı rus Çarından nökrçilikləri əvəzində pay alıb özlərinə paytaxt seçənlərə deportasiyaya məruz qalmış yüz minlərlə azəri türkünün sərt ismarıcıdır. Qoy, ermənilər və onların havadarları bilsinlər ki, vətəndaşa rəhbər qayğısı və rəhbərə vətəndaş sevgisi güclü olan Azərbaycanda elə bir qüdrətli lider və bu liderin arxasınca gedən elə bir nəsil yetişmişdir ki, mənfur düşmənlərimizə hərbi meydanındakı cavabımız daha sərt olacaqdır.

Bəzən belə fikirləşənlər tapılır ki, böyük şəxsiyyətlər barədə böyük şairlər və ya yazıçılar söz deyə bilərlər. Məncə fərqi yoxdur, ya böyük bir şairin, ya da adı bir qələm sahibinin məhəbbət dolu misraları olsun, əsas məsələ məhəbbətin ülviliyində və böyüklüyündədir.

Heydər Əliyev ruhuna və İlham Əliyev şəxsiyyətinə böyük ehtiram və məhəbbətlə,

Vaqif KƏRİM

QOŞA ZİRVƏ

poema

Ana təbiətdə zirvələr çoxdur,
Zirvəsiz məkanda əzəmət yoxdur.

Əzəmət simvolum - can Azərbaycan!
Bəxtin gətiribdir zirvə sarıdan.

Şahdağın, Kəpəzin, Murovun vardır,
Qarlı zirvələrin qatar-qatardır.

Başqa zirvə də var bəşəriyyətdə;
Müqəddəs arzuda, ulu niyyətdə,

Xalq üçün yaşayıb yaradan insan,
Baxar əsrlərin ucalığından.

Xalqımız yetirib bu cür insanlar,
Millətin zirvəsi sayılır onlar.

Nizami zirvəsi - fəxarətimiz,
Şer meydanında məharətimiz.

Hikmət boxçasıdır onun "Xəmsə"si,
"Leyli və Məcnun"dan gəlir qəm səsi.

“Sirlər xəzinəsi” sirr dolu aləm,
Onu başa düşməz düşüncədən kəm.

“Xosrov və Şirin”i oxuyan hər kəs,
Fitnə-fəsadlardan həzz ala bilməz.

Yeddi min nazı var yeddi gözəlin,
Duyğusu sonsuzdur “Yeddi gözəl”in.

Nüşabə surətli “İsgəndərnamə” -
Tarixi yaşadan şanlı salnamə.

Füzuli ilahi eşqə tapındı,
Haqsızlıq odunda alışdı, yandı.

Nəsimi Hələbdə çəkildi dara,
“Ənəlhəq” sədası düşdü dağlara.

Füzuli, Nəsimi ucalığından,
Onları endirə bilmədi zaman.

Hər biri dayanıb öz zirvəsində,
Əbədi qalacaq söz zirvəsində.

Zirvələr yaxındır əngin səmaya,
Sayrışan ulduza, Günəşə, Aya.

Nə olsun dumana, çənə bürünür?
Zirvədən hər tərəf aydın görünür.

Yazda da, yayda da başı qarlıdır,
Zirvə hesabına dağ vüqarlıdır.

Zirvə sinə gərir bəd küləklərə,
İnsanlıq borcludur yüksəkliklərə.

Zirvə - ucalıqdır, zirvə - yüksəklik,
Zirvə - dahilikdir, zirvə - müdriklik.

Uca dağ təpəyə, düzə arxadır,
Müdrük insanlar da bizə arxadır.

Arxasız millətin axırı yoxdur,
Hansı yol tutsa da uğuru yoxdur.

Döyüş meydanında Babək, Cavanşir,
Xalqımın sarsılmaz zirvələridir.

Xətai qüdrətli dövlət yaratdı,
Qılıncının səsi göylərə çatdı.

Həzini, Mehdiyi yetirən millət,
Tarix qarşısında çəkməz xəcalət.

Dağlar şöhrətlidir buz zirvəsilə,
Hər millət öyünür öz zirvəsilə.

Bəşər səhnəsində misilsiz olan,
Haqqın sayəsində daim ucalan,

Bir zirvəmiz də var - HEYDƏR zirvəsi,
İstiqlal, hüriyyət, hünər zirvəsi.

Ucadır başərin çox zirvəsindən,
Görünür dünyanın hər bir yerindən.

Çoxdur vüqarına heyrətlənənlər,
Heyrətə gələrək qamət əyənlər.

Onu fəth etməyə gərəkdir düha,
Burdan başlanır yol nurlu sabaha.

Bu yol gələcəyə səsləyir bizi,
Yetiribdir yeni liderimizi.

Heydər zirvəsilə qoşa dayanan,
Onun şərəqlə nura boyanan,

Başqa zirvə də var - məğrur, qüdrətli,
Zirvələr yanında çox əzəmətli.

Bu zirvə - möhtəşəm İLHAM zirvəsi,
Xoşbəxt gələcəyə inam zirvəsi.

Bu inam qəlbləri döndərib dağa,
Bizi aparacaq daim qabağa.

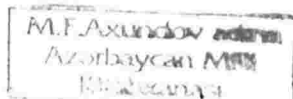
İlham da Heydərək dahiləşəcək,
Adı da tarixə olacaqdır həkk.

Tarix dahilərə bərcudur müdam,
Tarix yaradammaz hər dahi adam.

Tarixsiz millətin üzü qaradır,
İlham Heydər oğlu tarix yaradır.

Yeni eramızın, yeni əsrində,
Sarsılmaz zirvədir Vətən qəsrində.

232424

AZƏRBAYCAN SALNAMƏSİ

Azərbaycan mənim qibləgahumdur.

Heydər ƏLİYEV,
Dünya azərbaycanlılarının ümummillî lideri

Azərbaycan! Qafqazın şah damarı,
Qoca Şərqi qüruru, iftixarı.

Dünyamızın sinəsində ürəksən,
Varlığınla bu cahana görəksən.

Sənsiz aləm Günəşsiz bir kainat,
Günəş sənə heçə dönər bu həyat.

Sən bəşərin əzəlisən, ilkisən,
Ulu türkün əzəmətli mülküsən.

Qoynunda möhtəşəm qalalar vardır,
Keçən əsrlərdən bir yadigardır.

Arxada qoyaraq qərinələri,
Qalalar saxlayıb neçə sirləri.

Azıx mağarası, qədim Qobustan -
Tarixin yazdığı şirli dastan,

Qoruyur izini ulu əcdadın,
Bəşərlə birlikdə çəkilib adın.

Səxavət göstərib ana təbiət,
Vurubdur hüsnünə min naxış, zinat.

Tanrı səxavətlə pay verib sənə,
Özü də heyrandır gözəlliyinə.

Uca dağlarının zirvəsi qarlı,
Hər qarış torpağın bəhərli-barlı.

Başımız üstündə günəşli səma,
İnsanı səsləyir arzuya, kama.

Torpağın altı da, üstü də zəngin,
Heç zaman pozulmaz sənin ahəngin.

Təmiz havan, suyun dərmandır cana,
Ehtiyac duyulmaz səndə loğmana.

Abşeronun hər sərvətdən payı var,
Hansı yerdə Bakımızın tayı var?

Mavi Xəzər çalır şirin laylanı,
Sanki ana əzizləyir balanı.

Nizaminin yurdu o qədim Gəncə,
Şən duyğu bəxş edir qocaya, gəncə.

Göy Göl - zərif yanağında donan yaş,
Qarlı Murov - saç ağardan "dərdli baş".

Naxçıvanım həm arandır, həm də dağ,
Xoşdur burda ömür sürüb yaşamaq.

Bura ünvanıdır Atabəylərin,
Əzəl beşiyidir dahi Heydərin.

Burada nə qədər ziyarətqah var,
Müqəddəs ocaqda haqqa pənah var.

Bax "Əshabi-Kəhf"ə - müqəddəs pırə,
Quranda adına yazılıb surə.

Demək, tanrı sevən yerdür Naxçıvan,
Tarixdir, hikmətdir, sirdir Naxçıvan.

Çöllərinə nəğmə deyən ana Kür,
MİL düzündə xan Arazla görüşür.

Araz dedim, Təbriz düşdü yadıma,
Həsərtliyəm, kim yetişər dadıma?

O taydan həsrətlə baxır qardaşım,
Sulara qarışır acı göz yaşım.

Xəyalı puç oldu Pişəvərinin,
Getdi güdazına iblis şərinin.

Tutqun xəyallara dalıb Ərdəbil,
Qəmli taleyindən kəsüb elə bil.

Dumana bürünüb Savalan dağı,
Kədərdən açılmır qaş-qabağı.

Dərdim birdirmi ki, hansını deyim?
Haqlı bir sualdır hər bir gileyim.

Mənim Dərbənd dərdim, Göyçə dərdim var,
Hələ sağalası neçə dərdim var.

"Dəmir qapı"sızdır yolu Dərbəndin,
Qandalla bağlanıb qolu Dərbəndin.

Ruhu narahatdır Fətəli xanın,
Həmdəmi olmadı Dərbənd Qubanın.

Dağlar arxasından Vedi, Zəngəzur,
Miskin baxışlarla boynunu burur.

O türk ellərinə tutuldu divan,
Daşnak yuvasıdır indi İrəvan.

Bir an nəzər salsaq Ağrı dağına,
Biz bələd olanıq ötən çağına.

Bu dağ, dağ çəkilmiş el sinəsidir,
Türkün dərdlərinin abidəsidir.

Dövrən dəyişdikcə dəyişdi həyat,
Erməni adını qoydu "Ararat".

Ancaq türklər üçün "Ağrı" dır yenə,
Turanın qan olmuş bağıdır yenə.

Orda lövbər salıb gəmisini Nuhun,
Məskəni olmayıb qaraguruhun.

İnşallah, o yerlər bir zaman yenə,
Qucaq açacaqdır türk ellərinə.

Bir dərd sağalmamış biri də gəlir,
Şuşasızlıq dərdi bağıdırı dəlir.

Ermənilər üzür Xarı bülbülü,
İyləyə bilmirik o gözəl gülü.

Dağların köksünə çəkilibdir dağ,
İşğal altındadır Dağlıq Qarabağ.

Hər qarış torpağı gövhərdir, ləldir.
Bizdən ayrı düşüb gör neçə ildir?

Hələ ağırlıdır sinəmdə ürək,
Tarixi yaralar sağalsın gərək.

Gərək bütövləşsin Azərbaycanım,
Dünyada tanınsın əzəl ünvanım.

***

Sən ey Azərbaycan, ey şanlı diyar!
Ey gözəl məmləkət, ad-sanlı diyar!

Başının tacısan Oğuz yurdunun,
Hədəfi olubsan neçə ordunun.

Çöllərin olubdur dava meydanı,
Axıb torpağına al şəhid qanı.

Qan-qada görsən də sən neçə kərə,
Boyun əyməyibsən yadellilərə.

Yolunda can verib ər oğlu ərələr,
Burda çaşbaş qalıb qoç İsgəndərlər.

Qırdın ümidini çox fətlərlərin,
Afərin, ey Vətən, sənə afərin!

Ölməz cahangirlər verdin bəşərə,
Onlar qalib gəldi böhtana - şərə.

Tarixdə məşhurdur Tomiris adı,
O türk sərkərdəsi, o türk övladı,

Sənin keşiyində möhkəm durmuşdu,
Xain Keyxosrova qan uddurmuşdu.

Düşdü Herodotun salnaməsinə,
Tarixin şərəfli səhifəsinə.

Cavanşir örnəkdir qəhrəmanlara,
O, boyun əyməyib çox xaqanlara.

Nur ilə məhv edib zil qaranlığı,
Qəlblərdə yaşayır qəhrəmanlığı.

Həm qılınc işlədib, həm də siyasət,
Firavan yaşayıb doğma məmləkət.

Əsrlər ötüşdü, yetişdi Babək,
Köksündə döyündü odlu bir ürək.

Günəştək bərq vurdu Bəzz qalasından,
Heç zaman dönmədi ideyasından.

Onun ideyası azadlıq idi,
Yox olsun köləlik, əsarət - dedi.

Düşmənin canını lərzəyə saldı,
Bütün döyüşlərdə qələbə çaldı.

Can qoydu yolunda doğma diyarın,
Düşdü tələsinə xəyanətkarın.

Ancaq qəhrəmanlıq simvolu oldu,
Sevgiyə çevrildi, qəlblərə doldu.

Babam Xətəinin qurduğu dövlət,
Qürur mənbəyidir bizimçün, əlbət.

Şanlı Azərbaycan, ey gözəl diyar,
Həmişə olmadın xoşbəxt, bəxtiyar.

Zəngin sərvətinə tamah salanlar,
Var-dövlət uğrunda axıdıb qanlar.

Vaxt olub ellərin viran qalıbdır,
İllərlə sağalmaz yaran qalıbdır.

Fələk söndürübdür gur ocaqları,
Sən az görməyibsən qəmli çağları.

Bölük-bölük olub parçalansan da,
Alovlar içində düşüb yansan da,

Fəqət, çıxıb bildin hər imtahanından,
Ölkələr içində qazandı ad-san.

Əzmlə adladın keşməkeşləri,
Töküldü fələyin qanlı dişləri.

Suveren dövlətsən, müstəqil ölkə,
Yox oldu yolunda sürünən kölgə.

Əbədi istiqlal məşəlin yandı,
Üçrəngli bayrağın nura boyandı.

Dahilər çiyində ucalan Vətən,
Bu günü keçmişdən bac alan Vətən,

Şərəfin, şöhrətin daim yüksəlir,
Dünya hüzuruna minnətə gəlir.

Sənin öz haqqındır belə yüksəlmək,
Dünyanın borcudur minnətə gəlmək.

Çünki zaman-zaman əzdirib səni,
Haqsız əməllərlə bezdirib səni.

İndi özü düşüb öz tələsinə,
Kəndiri gödəkdir öz şələsinə.

Səninsə haqqını qaytarır zaman,
Gözün aydın olsun, can Azərbaycan!

Bu haqqı qazanan ulu öndər var,
Onda həm müdriklik, həm də hünər var.

Hər yerdə sözünü söylədi qəti,
Həmişə düşündü xalqı, milləti.

Azadlıq naminə çıxdı savaşa,
Arzusu, istəyi dəymədi daşa.

Şam kimi əridi hey damla-damla,
İstiqlal yolunu getdi inamla.

Ömrünü sərf etdi xalqa xidmətə,
Uzun yol başladı əbədiyyətə.

Mənalı ötüşdü ömrün hər anı,
Tanıtdı dünyaya Azərbaycanı.

Onun sayəsində qazandıq zəfər,
Heydər Əliyevdir o ulu öndər.

Yaradan, Heydəri dahi yaradıb,
Onu siyasətin şahı yaradıb.

Parlaq zəkasıyla getdik irəli,
Üstümüzdə oldu Tanrının əli.

Gördü ki, ağırdır millətin dərdi,
Heydəri bu xalqa rəhbər göndərdi.

Xalqımız sevindi öz qismətindən,
Çıxdı müşküllərdən, çıxdı çətindən.

Vətən çiçəkləndi, laləzar oldu,
İnsanların qəlbi inamla doldu.

Sovet dönəmində gördüyü işlər,
Tarix qarşısında qazandı dəyər.

Bunlar təməlidir müstəqilliyin,
Qiyməti verilsin görək hər şeyin.

Görərək uzağı, bilərək önü,
O vaxtlar düşündü gələcək günü.

Böhrana son qoydu Azərbaycanda,
Bunu hamı bilir indi cahanda.

Əvvəldən görürmüş müstəqilliyi,
Buna imkan verir ağı, biliyi.

Zəka sayəsində getdi irəli,
Fəth eləyə bildi Heydər, Kremlə.

Siyasi Büroya üzv seçildi,
Dünya bu dahini tanıdı, bildi.

Hamı heyran qaldı istedadına,
Məzlum millətlərin yetdi dadına.

Meydanı daraldı şovinistlərin,
Arzusu gül açdı qardaş ellərin.

Türkdilli xalqların həyanı oldu,
Onların dərdinin duyanı oldu.

Etibar böyükdür Vətən oğluna,
On səkkiz Nazirlik verildi Ona.

Ondan ötrü yoxdur işin çətini,
Göstərdi özünün məharətini.

Paxıllıq odunda çoxları yandı,
Onlar ədaləti, vijdanı dandı.

Sonra nahaq tutdu haqqın yerini,
Qorbaçov laxlatdı SSRİ-ni.

Başladı Heydərle mübarizəyə,
Gözü götürmürdü, dahidir - deyə.

Bezib o naqisin oyunlarından,
Getdi rəhbərlikdən bu dahi insan.

Üç il Moskvada işsiz qalaraq,
Vətəndən uzaqda çəkmişdi fəraq.

Yenidən Vətənə qayıtdı Heydər,
Mürgülü dünyanı ayıltı Heydər.

Sübut elədi ki, yenilməzdir haqq,
Haqqı tapdalayan alçaqdır, alçaq.

Onun gəlişindən qazandı Vətən,
Xalqımız olmadı ayaqda itən.

O mənfur xəyallər ermənilər də,
Milləti salmışdı dözülməz dərdə.

Əlac etmək üçün dərdlərimizə,
Rəhbər lazım idi bu yerdə bizə.

Xalqın müdrikliyi gördü işini,
Tarix də elədi düzəlişini.

Elin çağırışıyla yenidən Heydər,
Bu dərdli ölkəyə seçildi rəhbər.

Hamı alqışladı bu qayıdışı,
Bahara bənzədi Vətənin qışı.

Toy-bayram elədi bütün el-oba,
Millət üçün oldu O, Heydər Baba.

Tayı-bərabəri olmayıb onun,
Dahilər dahisi o türk oğlunun.

Dünya məclisində xalqın səsidir,
Şanlı Azərbaycan salnaməsidir.

GENERALIN ÖMÜR YOLU

*Mən zəhmətkeş bir ailədə anadan
olmuşam. Güman ki, mən anadan olanda
3-5, uzağı 30-40 adam sevinirdi. Lakin
təvazökarlıqdan uzaq da olsa, mən bu
gün bunu deməliyəm. Məni anam bütün
Azərbaycan üçün doğub.*

Heydər ƏLİYEV,
Dünya azərbaycanlılarının ümummillî lideri.

Bir bahar günündə gəldi dünyaya,
Yer muştuluq verdi Günəşə, Aya.

Sanki həmin günü güldü təbiət,
Çünki doğulmuşdu müqəddəs xilqət.

Araz sevincindən aşıb daşmışdı,
Yerlə göy öpüşüb qucaqlaşmışdı.

Bir ruh da qovuşdu öz ünvanına,
Çox şükür bu ruhun yaradanına!

Bu ruhu göylərdən mələk gətirdi,
Haqq payını ünvanına yetirdi.

Körpəyə qoydular "Heydər" adını,
Ana əzizlədi öz övladını.

Ata da oğlunun sevdi boyunu,
Min bir əziyyətlə böyütdü onu.

Qədim Naxçıvandır Onun ilk yurdu,
Burda iməklədi, ayığa durdu.

Bu torpaqdan gəldi dizinə taqət,
O, burda öyrəndi düzlük, sədaqət.

Dağlar diyarında doğulan Heydər,
Vüqarlı böyüdü o dağlar qədər.

Suların saflığı hopdu qanına,
Mələklər mat qaldı saf vicdanına.

Həmişə seçildi öz tay-tuşundan,
Məğrurluq yağirdi şax duruşundan.

Hamıdan fərqləndi düşüncəsilə,
Öz könül duyğusu, öz həvəsilə.

Halal adamlardı valideynləri,
Zəhmətkeş böyütdü onlar Heydəri.

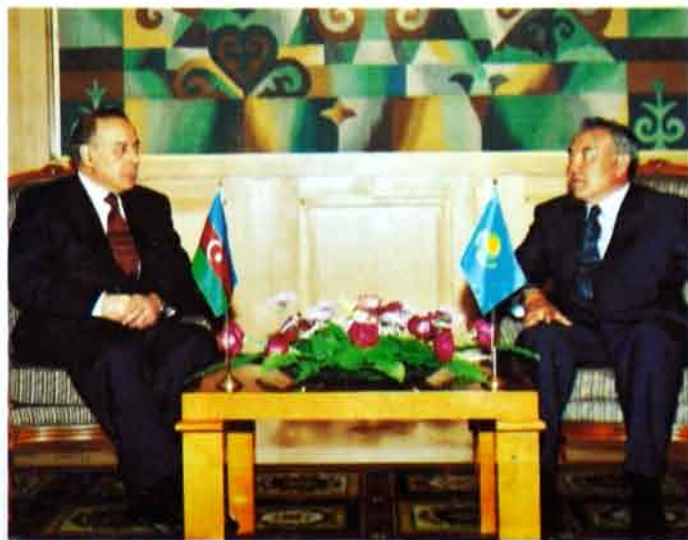
Torpaq da bellədi, ağac da əkdə,
Bir vaxt şer yazdı, şəkil də çəkdi.

Əlindən qoymadı kitab-dəftəri,
Ondan razı qaldı müəllimləri.

Elmlə, biliklə silahlandı,
Elmi, arzulara açar sanırdı.

Sevirdi "Tarix"i, "Ədəbiyyat"ı,
Maraqlıdır xalqın irsi, həyatı.

Doğrudan da insan qəriba olur,
Ürəkdə nə qədər arzu doğulur?

Ürəyi döyündü xoş arzularla,
Sanki yarışdı O, ilk baharla.

Diləklər qəlbində açdı çiçək,
Ona həvas verdi hər təmiz dilək.

Məqsədi - dəyərlı bir insan olmaq,
Müəllim, aktyor, ya rəssam olmaq.

İstəklər, arzular dəyişdi tamam,
Nə aktyor oldu, nə də ki, rəssam.

Uşaqlıq illəri qaldı uzaqda,
Ali təhsil üçün gəldi paytaxta.

Yaratmaq eşqi var düşüncəsində,
Oxudu memarlıq fakültəsində.

Abad olsun deyə Vətən gülşəni,
Özünə seçmişdi O, bu peşəni.

Tamam başqa yolu tutdu sonradan,
Memar olmaq fikri qalxdı aradan.

Bütün istəklərdən keçəsi oldu,
Heydər başqa peşə seçəsi oldu.

***

Artıq başlanmışdır dünya savaşı,
Yanır Avropanın torpağı, daşı.

Dünyanın taleyi müəmma dolu,
Qurşunlardan keçir bəşərin yolu.

Elləri dolaşır "qara kağız"lar,
Vay-şivən qoparır gəlinlər, qızlar.

Bəşər tələb edir sağlam düşüncə,
Müharibə baxmır qocaya, gəncə.

Əlindən gələni edərək hər kəs,
Lazım gələrsə də dərmədən nəfəs.

Gərək çalışsın ki, qurtarsın dava,
Faşizm dünyada salmasın yuva.

Heydər də qoşuldu müqəddəs işə,
Dəyişdi arzular, dəyişdi peşə.

Vətənin ən ağır məqamlarında,
Çalışdı DTK orqanlarında.

Burada işləyən sınaqmalıydı,
Dövlət o adama inanmalıydı.

Dəfələrlə bərkə-boşa saldılar,
Ondakı qüdrətə heyran qaldılar.

Cavanlıq eşqilə coşsa da qanı,
İti ağılı vardı, təmiz vicdanı.

İşində fasilə verib arada,
Ali kursa getdi Leninqrada.

Cənublu balası getdi Şimala,
O, qədəm qoymuşdu sirli bir yola.

Oxudu, artırdı öz biliyini,
Öyrəndi bu işin incəliyini.

Qorxusu yox idi düşsə çətinə,
Özü bələd idi öz qüdrətinə.

Onu gözləyirdi çətin bir həyat,
Çünki asan deyil əks-kəşfiyyat.

Bura hər adamı götürməz ruslar,
Qazdan ayıq olur gizli casuslar.

Gərək bacarasan ayıq olmağı,
Həm də sirr öyrənib, sirr saxlamağı.

Hər bir hərəkəti oldu yerində,
Ucaldı vəzifə pillələrində.

İlk müsəlmandır ki, çekist-general,
Bu nə rəya idi, nə də ki, xəyal.

Zəhmətlə qazandı öz rütbəsini,
Dərk etdi bu işin fəlsəfəsini.

Qəlbində var idi gizli bir niyyət:
Gərək təqiblərdən qurtulsun millət.

Zaman dəyişsə də indi nisbətən,
Bir az rahat nəfəs alsın da Vətən,

Hələ də qalırdı gizli təqiblər,
Bunları çox gözəl bilirdi Heydər.

Daim üstün tutdu O, həqiqəti,
Həmişə qorudu milli qeyrəti.

Çox insanı təqiblərdən qurtardı,
Ancaq ürəyində bir nisgil vardı.

O, yaxşı bilirdi illərdən bəri,
Xalqının çəkdiyi müsibətləri.

Bilirdi Vətənin faciəsini,
Qanlı imperiya ənənəsini.

***

Gəlin, nəzər salaq son yüzilliyə,
Görmüşük nə qədər qanlı faciə.

Əsrin əvvəlində olduq müstəqil,
Ancaq müstəqillik çəkdi iki il.

Şəfəqlər saçmamış al hilalımız,
Beşikdə boğuldu istiqlalımız.

Onun axırına çıxdı bolşevik,
Həm hiyləgər oldu, həm də ki, çevik.

Azərbaycan - Şərqdə ilk Cumhuriyyət,
Burada hər insan gördü hürriyyət.

Şirindir hər xalqın öz azadlığı,
Vidən azadlığı, söz azadlığı.

Bax, bütün bunları dərk edərək biz,
Dedik: "Sülhdür ilkin prinsipimiz."

Desək də: "Vətənə canımız fəda",
Nə dava istədik, nə də qan-qada.

Ancaq qoymadılar dinc yaşamağa,
Daş atan çox olar meyvəli bağa.

Leninlə Stalin, yaltaq Mikoyan,
Bakı əleyhinə qurdular plan.

“Sapı özümüzdən olan baltalar”,
Bu işdə onlara dəstək oldular.

Onlar çatmaq üçün öz niyyətinə,
Gözləri dikildi Bakı neftinə.

Hərəkətə gəlib işğalçı ordu,
Saldı əsarətə bu gözəl yurdu.

Yenə şəhid verdik, ellər talandı,
Yenə torpağımız qanla sulandı.

Yerli nökrələrin nankorluğundan,
Məhv oldu minlərlə yurdsevər insan.

Puç oldu millətin şirin xəyalı,
Dəyişdi ellərin əvvəlki halı.

Dünyaya dahilər verən bu millət,
Yadelli əlində çəkdi çox zillət.

Bu ölkə yenidən düşdü buxova,
Ağalığ elədi bizə Moskva.

Yadlar yiyə çıxıb sərvətimizə,
Aclıq və səfalət bəxş etdi bizə.

Üçrəngli bayrağım ayağa düşdü,
Neçə onilliklər onsuz ötüşdü.

Ancaq əyilsə də, sınımadı millət,
Müqəddəs amaldan dönmədi millət.

Aydın düşüncəli, saf əqidəli,
Ziyalı oğullar durdu irəli.

Onlar lənətlədi qaraguruhu,
Qoymadılar sönsün millətin ruhu.

İmperiya qorxub nurdan, ziyadan,
Başladı təqibdən, repressiyadan.

Ziyalı, hərbiçi, ruhani, tacir,
Vətəni tərk edib oldu mühacir.

Vətəndə qalanlar güllələnidir,
Haqlı susdurulub, haqsız dinirdir.

Tale bizim oldu, hökm özgəsinin,
Sahibi olmadı xalq ölkəsinin.

Düşünən başlara oldular qənim,
Allah, nələr çəkib millətim mənim?

Otuz yeddidəki repressiyalar,
Hədələr, qorxular, şərlər, riyalar,

Neçə ümidləri çıxartdı puça,
Hər bir həqiqi söz dönürdü "suça".

Xalqın ziyalısı, igidi getdi,
Əhmədi, Müşfiqi, Cavidı getdi.

Bizə qan udduran o qansız cəllad,
Qanlı əmələndən olurdu çox şad.

Sonralar açıldı bu işin üstü,
Bilindi Kremlin qərəzi, qəsdı.

Onlar "xalq düşməni" axtarırdılar,
Özləri bu xalqa düşmən oldular.

Unutmaq olarmı bütün bunları?
Nahaqdan məhv olan ziyalıları.

Az adam bilirdi illərdən bəri,
Ört-basdır edilən həqiqətləri.

Bunu hamıdan çox bilən Heydərdi,
Onu incidirdi millətin dərdi.

Yaxşı ki, tükənib bitmədi bu xalq,
Əl-ayaq altında itmədi bu xalq.

Duyduqca düşmənin xəyanətini,
Daha da artırdı dəyanətini.

Bu işdə borcluyuq biz şairlərə,
Onlar göz yummadı xəyanətlərə.

Düşməne nifrətlə yazılan şer,
Bəzən bir ordunun sözünü deyir.

Gərək şairləri sevək, qoruyaq,
Dar gündə millətə dursunlar dayaq.

Hələ Azərbaycan müstəqil deyil,
Barı, düşüncədə olaq müstəqil.

Həyat fəlsəfəsi budur Heydərin,
Ruhuna bələddir doğma ellərin.

Şairə yapışmaz qara ləkələr,
Onu susdurammaz müstəmləkələr.

Çünki ruhu azad, beyni azaddır,
Qeyrətli şairə qorxaqlıq yaddır.

Məmməd Araz, Xəlil Rza, Bəxtiyar,
Yazdığı şerlər olmuşdu şüar.

Azadlıq ruhludur hər misraları,
Yayıldı istiqlal ideyaları.

Bəxtiyar yazanda "Gülüstən"ını,
Heç vaxt düşünmədi o, öz canını.

Odlara atıldı o, bilə-bilə,
Xalqın kədərini gətirdi dilə.

Yazdı tarixdəki ağ ləkələrdən,
O taylı-bu taylı faciələrdən.

Əldən-ələ gözdə yazdığı əsər,
Ruha qüvvət verdi sözdəki kəsər.

Bilməyən də bildi faciəmizi,
Bildi ki, kim bövlüb Vətənimizi.

Bəhanə yarandı danosbazlara,
Onlar hücum çəkdi tez Bəxtiyara.

Şairi biryolluq susdurmaq üçün,
Qaranlıq zindana basdırmaq üçün,

Dəridən-qabıqdan çıxırdı çoxu,
Amma daşa dəydi onların oxu.

İşə qarışantək müdrik general,
Xain danosbazlar oturdular lal.

Qoymadı şairə toxunsun xətər,
Şairsiz millətin axırı itər.

Havadarlıq etmək deyildir asan,
Gərək bundan ötrü cəsur olasan.

Cəsur yaratmışdı təbiət Onu,
Ağıl tamamladı cəsurluğunu.

Ağıldan uzaqda olan bir hünər,
Zəif bir şam kimi meh əssə, sönər.

Heydərdə qoşadır hünərlə idrak,
Qəlbi alovludur, arzuları pak.

Bu alov, bu paklıq, bu idrak, hünər,
Müdrək generala gətirdi zəfər.

Sonra xalqımızın rəhbəri oldu,
Vətənin günəşli səhəri oldu.

Millətin varlığı zədələnmədi,
Milləti düşünən hədələnmədi.

Gələcək naminə döyündü ürək,
Ellərə ruh verdi, millətə çörək.

Xalqın ürəyində tutdu yerini,
Vətən alqışladı əməllərini.

MİLLİ TƏRƏQQİ DÖVRÜ

*Azərbaycanı və Azərbaycan xalqını
Heydər Əliyev kimi sevən ikinci adamı
tanımuram.*

Nikolay BAYBAKOV,
keçmiş SSRİ-nin rəhbərlərindən biri.

Millətin irəli getməsi üçün,
Müqəddəs məqsədə yetməsi üçün,

Xalqa lazımdır ki, bir müdrik rəhbər,
Onun sayəsində qazansın zəfər.

Xalq belə rəhbərin arzusundaydı,
Ancaq gözləyərək, illəri saydı.

Axır ki, çin oldu xalqın niyyəti,
Zaman yetişdirdi bu şəxsiyyəti.

Heydər Əliyevdir həmin şəxsiyyət,
Onda həm zəka var, həm də qətiyyət.

Altmışın illər çatanda sona,
O, rəhbər seçildi Azərbaycana.

Açıldı kədərdən tutqun çöhrələr,
Hər vətən övladı göstərdi hünər.

Hamı güvənirdi rəhbərimizə,
İnkişaf yolunu göstərdi bizə.

Onun sayəsində getdik irəli,
Yandı yolumuzda zəfər məşəli.

Heydər rəhbərliyə gələndə qədər,
Xalqın əziyyəti gedirdi hədər.

Bütün sahələrdə gerilik vardı,
Saysız problemlər başdan aşardı.

Biz bu gerilikdən çıxma bilmirdik.
Sabaha inamla baxa bilmirdik.

Nədən başlamalı, necə etməli?
Hansı yolla, hansı səmtə getməli?

Nədədir səbəbi bu ətalətin?
Niyə güzəranı pisdirdi millətin?

Dərindən düşünüb bütün bunları,
Özümüzə gördü çox günahları.

Rəhbərdə yoxdursa hünər, qətiyyət,
Tələb eləmirsə haqqını millət,

Kimsə yanmayacaq onun halına,
Haqqı pay vermirlər, gərək alına.

Əgər əlbir olsa xalq ilə rəhbər,
Daşını ləl edər, torpağını zər.

O zaman bilinər xalqın qüdrəti,
Onda hədər getməz elin zəhməti.

Bax, bütün bunları dərk elədikcə,
Əldə olunurdu yüksək nəticə.

Heydər dən mənəvi güc aldı Vətən,
Halal zəhmət ilə ucaldı Vətən.

Çalışdı vətənin tərəqqisinə,
Ellər də səs verdi Onun səsinə.

Sanki çöl-çəməndə torpaq sevindi,
Çiçək otirəndi, yarpaq sevindi.

Artı bağ-bağcanın bar-bərəkəti,
Artı günü-gündən xalqın sərvəti.

Təbiət verdikcə öz löhfəsini,
Dodaqlar dəyişdi zümzüməsini.

Əmək nəğməsinə kökləndi dillər,
Xoş ovqat gətirdi aylar, fəsillər.

İnsanlar gələrək şövqə, həvəsə,
Sirlə təbiətlə girdilər bəhsə.

Aran çöllərinə kanal çəkildi,
Şoran torpaqlarda pambıq əkildi.

“Ağ qızı” ağırtı elin üzünü,
Şirvanın, Muğanın, Milin üzünü.

Bol məhsul şad etdi eli payızda,
Qırıldı hicranın beli payızda.

Ucaldı toy səsi, şənlik sədası,
Əməkçi qızların artı ədası.

Hər biri naz satıb cüvələndirdi,
Üzündən, gözündən nur ələndirdi.

Rəhbər qayğısıyla nə qədər insan,
Əmək cəbhəsində oldu qəhrəman.

Hədər axıtmadı alın tərini,
Ordenlər bəzədi sinələrini.

Əməyə, zəhmətə qiymət verildi,
Bir vaxt ölən ümid indi dirildi.

Zəhmətkeş insanın artı hörməti,
Var olsun rəhbərin eşqi, ülfəti!

Könüllər əməkdən aldıqca ilham,
Yurdumun siması dəyişdi tamam.

Ellərin sevinci aşıb-daşırdı,
Hər yan çiçək açıb, yaşıllaşdı.

Bakı gözəlliklər şəhəri oldu,
Mənalı axşamı, səhəri oldu.

Hüsnü dəyişdikcə Mingəçevirin,
Qəmzəsi çoxaldı nazəndə Kürün.

Buradan ellərə paylanan işıq,
Hər kəndə, şəhərə verdi yaraşlıq.

Sumqayıt zamanla yarışa girdi,
Günbəgün böyüyüb, gözəlləşirdi.

Cənnətmişal oldu Nizami yurdu,
Vuruldu hüsnünə Göy göl, göz vurdu.

Həm gözəl, həm abad oldu kənd, şəhər,
Hey qurub yaratdı o müdrik rəhbər.

Bununla bitmədi xarüqələri,
Çoxdur heyrətamiz möcüzələri.

Ucaldı işıqlı, gözəl binalar,
Təhsil ocaqları, xəstəxanalar.

Fabrik-zavodların artdıqca sayı,
Çoxaldı daxili məhsulun payı.

Pul gördü fəhlənin, kəndlilin cibi,
Ağ günlər ellərin oldu nəsibi.

Vətən elə bil ki, cənnətə döndü,
Burda kainatın nəbzi döyündü.

Başqa bir tələb də qoymuşdu zaman,
Gərək rüşvətxora qalmasın meydan.

Dərhal kəsilməsə kökü rüşvətin,
Təmali laxlayar bu cəmiyyətin.

Ancaq onu kəsmək asan deyildir,
Dərin kök salıbdır gör neçə ildir?

Dilə gətirərək sərt həqiqəti,
Heydər öz fikrini söylədi qəti:

“Əliyərilərdən qurtulsun ölkə,
Həqiqət yoluna düşməsin kölgə.

İnsanlar yaşasın halal zəhmətlə,
İnsanlıq ucalır haqq-ədalətlə”.

Rəhbərin inamla dediyi sözlər,
Xalqın ürəyindən verirdi xəbər.

Girdi cəsarətlə bu çətin işə,
O vaxt çox məmurlar düşdü təşvişə.

O, tutduğu yoldan geri dönmədi,
Yerinə yetirdi verdiyi vədi.

Təmənna güdmədi heç vaxt, heç vədə,
Elin güzəranı artdı get-gədə.

Nura qərq olduqca millətin yolu,
Baxdı gələcəyə inamla dolu.

Görmək istədiyi bir iş də vardı,
Xəyallar beynində tufan qopardı.

Yenə xatırladı ötən zamanı,
Müsiabətlər görmüş Azərbaycanı.

Faciələr gördük otuz yeddiddə,
Yada düşsə, ət ürpəşir indi də.

Millətin qaymağı yığıldı tamam,
Haqlını sındırdı haqsız ittiham.

Ancaq illər keçdi, dövran dəyişdi,
Çıraq söndürənin çırağı keçdi.

Tarix qisas aldı qanlı cəlladdan,
İnsanlar qurtuldu ləkəli addan.

Bir vaxt dahiləri tutan hökümət,
Sonradan onlara verdi bəraət.

Qorxu silindikə düşüncələrdən,
Millət xəbər tutdu həqiqətlərdən.

Bəlli oldusa da əsil həqiqət,
Zəfər çalsa belə, haqq və ədalət.

Vətənin yarası sağalmamışdı,
Qəlblərdə nə qədər nisgil qalmışdı.

Kağız üstündəydi hələ bəraət,
Yenə də dərddi doğma məmləkət.

Müşfiq həsrətliydə Xızı dağları,
Varmıdır, yoxmudur onun məzarı?

Heykəli də yoxdur doğma Vətəndə,
Gedib gül qoyasan yada düşəndə.

Sibir çölündədir Cavid əfəndi,
Onu məhv edibdir iblisin fəndi.

Cavid yaradarkən öz "İblis"ini,
Sanki, hiss edirmiş faciəsini.

Hələ yazılmayıb "Peyğəmbər"indən,
Əvəzsiz əsərdir, baxsaq dərindən.

Kağıza süzüldü qəlbinin nuru,
Yazdı "Şeyx Sənan"ı, "Topal Teymur"u.

Belə dahiləri bizlər unutsaq,
Millətin boynunda qalardı qınaq.

Yenidən onları yad etmək üçün,
Qərrib ruhlarını şad etmək üçün.

Muzeylər açdırdı, heykəl qoydurdu,
Özü bu işlərin başında durdu.

Mərkəzdə hələ də bir qısqanclıq var,
Çoxdur bu işlərə mane olanlar.

Çoxları əl çəkmir millətçilikdən,
Yenə də dəm vurur "pantürkçülükdən".

Mane olamırdı heç kim Heydərə,
O, meydan oxudu şovinistlərə.

Bir vaxt hüquqları tapdanan millət,
Öz halal haqqına çatdı nəhayət.

Çıxardıb nəşini tənha qəbirdən,
Cavidi qayıtdı uzaq Sibirdən.

Doğma Naxçıvanda dəfn etdi onu,
Turan ellərinin şair oğlunu.

Ehtiram bəsləyib böyük şairə,
Vaqifin qəbrində tikdi məqbərə.

Şənliklər yayıldı Cıdır düzünə,
Dillər nəğmə dedi Vaqif sözünə.

Gül açdı ürəkdə şirin arzular,
Qanlı əməldən utansın Qacar.

Görsün, necə olur əsil sərkərdə,
Necə bir qüdrət var dahi Heydərdə.

Düzəltdi tarixin nöqsanlarını,
Qorudu millətin namus-arını.

Artıq dəyişsə də əvvəlki dövrən,
Yurdumun üstündən getsə də duman,

Millətin mənəvi, saf dəyərləri,
Qorxuya salırdı şovinistləri.

Dil - ilkin şərtidir milli varlığın,
Xoşbəxt gələcəyin, bəxtiyarlığın.

Millət unudarsa ana dilini,
Yadlar talan edər doğma elini,

Ulu keçmişindən xəbərsiz qalar,
Yaddaşsız, mənliksiz bir manqurt olar.

Mərkəz tələb etdi: dövlət dilitək,
Rus dili işlənsin hər yerdə gərək.

Dövlət tədbirində, rəsmi yerlərdə,
Danışmaq olmazdı yerli dillərdə.

Heydər poza bildi bu ənənəni,
Qəbul eləmədi mərkəz deyəni.

Hər bir addımını əsaslandırdı,
Haqqı qanmayana haqqı qandırdı.

Azərbaycan dili status aldı,
O, bu məsələni qanuna saldı.

Rəsmi dil sayıldı ana dilimiz,
Keçmişlə bağlandı gələcəyimiz.

Əgər keçmişindən ayrılsa millət,
Onda nə ruh qalar, nə mədəniyyət.

Hər cür təzyiqlərə gərəkək sinə,
Tərəqqi gətirdi öz millətinə.

Xalqa xidmət idi gördüyü hər iş,
Məqsəd bəlli idi - milli dirçəliş.

Heydər çata bildi öz məqsədinə,
Adını həkk etdi xalqın qəlbinə.

MOSKVADA KEÇƏN İLLƏR

*...Heydər Əliyev...iti ağıllı, güclü
məntiqli, fenomen yaddaşı olan qüvvətli
bir şəxsiyyət, sözün həqiqi mənasında
kompüter insandır...*

**Ronald REYQAN,
ABŞ-in sabiq prezidenti**

Moskva! Dünyaya meydan oxuyan,
Gah sülhün dayağı, gah qan qoxuyan,

“Tarixlər şahidi qocaman şəhər”,
Həm sevinc görübdür, həm də ki, kədər.

Onun tarixində çoxdur təzadlar,
Gözləri görübdür alovlar-odlar.

Od-alov püskürüb özü də bəzən,
Gah əzilən olub, gah da ki, əzən.

Səssiz qarşılayıb Napoleonu,
Sónra qovhaqovla qayıtdı onu.

Çəkdi Avropanın ağır yükünü,
Alman faşizminin kəsdi kökünü.

Bəzən ədalətlə dedi sözünü,
Bəzən haqsızlığa yumdu gözünü.

Atını sürdükcə sehirli zaman,
Qoynunda çoxları keçirdi dövrən.

On yeddinci ildə oldu inqilab,
Çarın səltənəti gətirmədi tab.

Lenin Kremlə qurdu taxtını,
Buraya köçürdü rus paytaxtını.

Sonra işğal edib neçə ölkəni,
Yaratdı "kənüllü" müstəmləkəni.

Bizdən yan keçmədi onun kələyi,
Əsdi yurdumuza "şimal küləyi".

O vaxt Azərbaycan müstəqil idi,
Firavan yaşayan gözəl el idi.

Müstəqillik dövrü yetişdi sona,
Sanki zülmət çökdü "Odlar yurdu"na.

O iblis zülm etdi xalqa, millətə.
Xoş keçən günümüz döndü zillətə.

Bizə düşmən oldu "böyük qardaşlar",
Gülləyə tuş gəldi düşünən başlar.

Haqqın zəfərinə bəsləyib güman,
İblisə aldanıb doktor Nəriman,

Gedib Kremlə işləsə belə,
Acı həqiqəti alsə da dilə,

Eşidən olmadı doğru sözünü,
Axır məhv etdilər onun özünü.

Zərbələr dəydikcə Azərbaycana,
Bənzədi taqətsiz, yaralı cana.

Arxasız qalmışdı bu köklü millət,
Gözü qırıq oldu ürəkli millət.

Stalin həll etdi taleyimizi,
Eşidən olmadı gileyimizi.

Ancaq qoca tarix dedi sözünü,
Sildi Kremlədən cəllad izini.

Zaman o cəlladdan aldı intiqam,
Güldü taleyimiz, dəyişdi məqam.

***

Sən ey əzəmətli, möhtəşəm şəhər,
"Nədir qəlbindəki o döyüntülər?"

Yoxsa, yaddaşında təlatüm qopub?
Soyuq ürəyinə mərhəmət hopub?

Əgər duya bilsən haqsızlıqları,
Görərdin nə çəkib "Odlar diyarı".

Səndə günah yoxdur bilirik, əlbət,
Rəhbərlərdə olub günah, qəbahət.

Sıxma ürəyini, nəfəsini dər,
Artıq Kremldə oturub Heydər.

Bil ki, iş başında bir dahi türk var,
İndi başbilən var, indi böyük var.

Hökmən göstərəcək qətiyyətini,
Ellər duyacaqdır saf niyyətini.

Nigaran ürəklər olacaq rahat,
Ölkə yaşayacaq firavan həyat.

Xalqın güzəranı yaxşılaşacaq,
Qəlblərin sevinci aşıb daşacaq.

Çünki siyasəti bilir dərindən,
Baş açıq dünyanın hər bir işindən.

Rəhbərlik işində istedadı var,
Ondan öyrənsinlər rəhbər olanlar.

Onu bu cahana bəxş edən millət,
Həmişə sevibdir haqq və ədalət.

Ədalət məskəni olmaq üçün sən,
Möhkəm yapışasan gərək Heydərdən.

***

Çox yerdə pozulub nizam-intizam,
Hərç-mərcilikdir ölkədə tamam,

Heydər əl qoyarsa işlər düzələr,
Bunun öhdəsindən yalnız O, gələr.

Onun bu işlərdə təcrübəsi var,
Çətin ki, bacarsın yerdə qalanlar.

Gördüyü hər bir iş göz önündədir,
Qurub yaratdığı Vətənidədir.

Müdriliklə gördü öz işlərini,
Doğrultdu xalqın ümidlərini.

Dirçəltdi Vətəni Azərbaycanı,
Heyrətə gətirdi bütün dünyanı.

Yuri Andropov dərk edib bunu,
Çağırdı xalqımın dahi oğlunu.

Yaxşı bələd idi istedadına,
Keçmiş zamanları saldı yadına.

Gəldi Moskvaya o dahi Heydər,
Xalqımız sevindi dünyalar qədər.

Ancaq ermənilər batmışdı yasa,
Plan baş tutardı Heydər olmasa.

Onların planı Qarabağ idi,
Daşnak ideyası hələ sağ idi.

Görərək Heydər qətiyyətini,
Daşnaklar gizlətdi öz niyyətini.

Ürəklə işlədi, çalışdı Heydər,
Yaratmaq eşqilə alışdı Heydər.

Bu öz təsirini göstərdi dərhal,
Kremlin özündə dəyişdi əhval.

İntizam öyrətdi onlara Heydər,
Hamı anladı ki, tənbellik yetər.

O, "köhnə qurdları" elədi quzu,
Bütün SSRİ-də artdı nüfuzu.

Əritdi ömrünü O, bir şam kimi,
Möcüzə yaratdı böyük BAM kimi.

Sual altındaydı BAM-ın taleyi,
Əsas götürüldü Heydər rəyi.

Qəti bildirdi ki, çəkilə bilər,
Bu yol öz vaxtında tikilə bilər.

Bununla bitmədi xarüqələri,
Xalq üçün etmədi daha nələri?

Elmdə, təhsildə etdi yenilik,
Əsas meyar oldu savad və bilik.

Onu çox sevirdi sadə insanlar,
Bu böyük sevginin bir səbəbi var:

Bütün millətlərə bəslədi hörmət,
Dedi: "Zəfər çalsın gərək ədalət.

Ən xırda millət də, azsaylı xalq da,
Gərək hürr yaşasın bu İttifaqda.

Əgər pozularsa adi hüquqlar,
Hamı ədalətdən danışmaq olar?"

Bax bu mövqə idi Onu sevdirən,
Hamı sevirdimi bəs Onu gərən?

Meydan vermədikcə sovinistlərə,
Düşmən kəsilirdi onlar Heydərə.

Aşkarda bir kəlmə deməsələr də,
Asıb-kəsirdilər xəlvəti yerdə.

Heç nədən, heç kimdən çəkinməyərək,
İnsanlığınə yandırdı ürək.

O, həm də düşündü öz millətini,
Bir an unutmadı məmləkətini.

Vətən marağını çəkərək önə,
Təməl yaradırdı gələcək günə.

Heydərini işinə xalq verdi qiymət,
Dövlət də sözünü dedi nəhayət.

Əmək sahəsində oldu qəhrəman,
Təsdiq etmək üçün verildi fərman.

Bu ad verilmirdi hər bir rəhbərə,
Heydərə verildi ikinci kərə.

Vətəndə qoydular büstünü Onun,
Tələbi bu idi o vaxt qanunun.

Heykəli bəzədi o qədim yurdu,
"Möminə-Xatın"la yanaşı durdu.

***

Ancaq vaxt gəldi ki, rəhbər dəyişdi,
Dövlətin başına Qorbaçov keçdi.

O xain gələntək hakimiyyətə,
Bütün yer üzünü saldı heyrətə.

Əvvəl bilinmirdi onun məqsədi,
Hər yerdə ucadan, "aşkarlıq" - dedi.

"Aşkarlıq" altında o əfi ilan,
Gizlində düşündü nə qədər plan.

Yığıb ətrafına erməniləri,
Hədəfə götürdü əvvəl Heydəri.

Həsəd aparmışdı həmişə Ona,
Bir vaxt tıbağatək girmişdi qına.

İndi əlindədir külli-ixtiyar,
Demək ki, Heydərdən qurtulmaq olar.

Ona ermənilər verirdi dəstək,
Üst-üstə düşürdü məqam və istək.

"Qarabağ planı" reallaşmışdı,
Yalnız bir manevə - Heydər qalmışdı.

Bəs idi onlara Heydər təkliddə,
Neçə ki, qalırdı O, rəhbərlikdə,

Həyata keçməzdi bu mənfur plan,
Ayaq tutammazdı iftira, yalan.

Əgər istefaya göndərsə Onu,
Yola gətirərdi "Politbüro"nu.

Kəlləsi ləkəli, vicdanı sönük,
İnsanlığ adına çıxaraq dönük,

Dəyişdi Heydərə münasibəti,
Aradan qaldırdı xətir-hörməti.

Oynadı daşnaklar çalan havaya,
Heydər Əliyevlə çıxdı qovğaya.

Qulaq asmayaraq doğru sözünə,
Kül üfürdü həqiqətin gözünə.

Heydərə atıldı şərhlər, böhtanlar,
Bu işdə əvəzsiz ustadır onlar.

Qorxuda bilməzdi onlar Heydəri,
Çünki saxta idi hər dəlilləri,

Ancaq dözümin də var bir hüdudu,
Qəlbini yandırdı haqsızlıq odu.

Əsəbə toxundu hər uydurma "fakt",
Axırda dözməyib keçirdi infarkt.

Qorbaçov daşnakla oldu qol-boyun,
Açdı başımıza görünməz oyun.

Artıq istefaya getmişdir Heydər,
Dönüş nöqtəsinə yaxındır ellər.

Deyəsən bu dönüş şər yönümlüdür,
Nankor ermənilər bir məqsəd güdür.

Xain Aqanbekyan getdi Parisə,
Orada fikrini söylədi kəsə:

"Bizim olmalıdır Dağlıq Qarabağ,
Gərək "əsarətdən" qurtulsun "Atrşax",

Müsaibə verdi "Humanite"yə,
Sədası yayıldı dərhal qitəyə.

Dedi: "Qorbaçovun vardır xəbəri,
Yoluna qoyacaq bütün işləri."

Göstəriş gəldi ki, yuxarılardan,
"Hərəkət" başlasın aşağılardan.

Mitinqi başlandı "Krunk"çuların,
Belə bir tələbi vardı onların:

“Biz tabe olmuruq Azərbaycana,
Qarabağ verilsin Ermənistana.”

Ancaq Bakıdakı maymaq rəhbərlər,
Bu zaman qətiyyət göstərmədilər.

Dərhal hiss olundu Heydərini yeri,
O, belə qoymazdı erməniləri.

Allaha qalmışdı xalqın taleyi,
Onsuz da heç kimə çatmır gileyi.

O gözündən gülən iblis Raisa,
Ağlatdı bir eli, batırdı yasa.

Daşnakla görüşdü o, Vaşinqtonda,
Bizim faciəmiz başladı onda.

Hədiyyə aldığı bir boyunbağı,
Qəmə qərq elədi şən Qarabağı.

Könlünü alaraq nadan ərinin,
Durdu qulluğunda ermənilərin.

Bax belə başladı bu münəqişə,
Bütün insanlığı saldı təşvişə.

Nə qədər çəkəcək, bunu kim bilər?
Bəşərin köksündə yaradır hələ.

***

Uzaq Moskvada - qərrib diyarda,
Dahi Vətən oğlu qalıbdır darda.

Misilsiz əməyin müqabilində,
Taleyi qalmışdı iblis əlində.

Onu vəzifədən edəndə kənar,
Sandılar ki, bəlkə əyilər, sınar.

Gərək tanıyırdı onlar Heydəri,
Çox sınaqdan keçib illərdən bəri.

Heç vaxt dönməyibdir öz məsləkindən,
Boyun qaçırmayıb tale yükündən.

İndi də çəkinmir, qorxmur heç kimdən,
Xalqın taleyidir onu incidən.

Bilirdi erməni fitnələrini,
Əvvəldən görürdü qan göllərini.

Dahilər həmişə uzaqgörəndir,
Yəqin bu bacarıq Allah verəndir.

İnsanın göylərdən gəlsə qisməti,
O insan unutmaz heç ədaləti.

Tarixdən silindi neçə hökmdar,
Çünki ədalətdən uzaq oldular.

Haqqın tərəfində duran hər bir kəs,
Fələklər ensə də məğlub edilməz.

Heydər cəhd elədi çalışsın yenə,
Ədalət, həqiqət, Vətən naminə.

Ayırd etmədilər ayrını, düzü,
Eşidən olmadı dediyi sözü.

Əksinə, Heydəri susdurmaq üçün,
İctimai fikri azdırmaq üçün.

Mətbuat yenə də şərə başladı,
Qorbaçov bu işi çox alqışladı.

Özü rəvac verdi bu böhtanlara,
Heydər Əliyevə yaxdılar qara.

Ancaq təmiz bir ad ləkə götürməz,
Tarix yaxşılığı heç vaxt itirməz.

Xalq yaxşı bilirdi qədrini Onun,
O təmiz vicdanlı Vətən oğlunun.

Elin məhəbbəti oldu dayağı,
Bir an unutmadı O, Qarabağı.

Çarəsiz qalmışdı, neyləsin axı?
Onun qaldığı yer - hökumət bağı,

Təcrid olunmuşdu sanki dünyadan,
Xəbəri tutammırdı eldən-obadan.

Bilirdi, Bakıda fərsiz rəhbərlər,
Kremlin hökmünə baş əyəcəklər.

Yalnız güvənirdi doğma millətə.
Millət dözməyəcək bu bəd niyyətə,

Mütləq qaldıracaq öz haqq səsinə,
Axtaracaq əsil sərkərdəsinə.

Yalnız bu ümidlə yaşadı Heydər,
Qürbətə yükünü daşdı Heydər.

***

Üç ildir itirib könül şahını,
Tanrıya bağlayıb öz pənahını.

Sığınıb Tanrının mərhəmətinə,
Dözməyi bacardı yar həsrətinə.

Bu qürbət diyarda olub-qalanı,
Çətin məqamlarda könül alanı,

Onun övladları, nəvələridir,
Təsəlli mənbəyi, güman yeridir.

Ümidlə baxırdı oğlu İlhama,
Çatmışdı arzuya, çatmışdı kama.

Doğruldu atanın ümidlərini,
Müasir həyatda tapıb yerini,

Ali təhsilli bir diplomat olub,
Onun savadına çoxu mat olub.

Müdafiə edib elmi ad aldı,
Sonra institutda müəllim qaldı.

Haqsızlıq ondan da ötmədi yana,
Gərək möhkəm durub, möhkəm dayana.

İşdən çıxarıldı səbəb olmadan,
Göstəriş verilib lap yuxarıdan.

Heydər Əliyevin oğludur deyə,
Gərək heç bir yerdə o, işləməyə?

Budur Qorbaçovun mənaviyyəti,
Onunçun heç nədir insan həyatı.

Harda görünüb ki, cavabdeh ola?
Oğul atasına, ata oğula.

Bir də, bu insanlar neyləyib axı?
Soruşan gərəkdir, nədir günahı?

İlham sarsılsa da bu haqsızlıqdan,
Dəyanətli oldu, düşmədi ruhdan.

Atanın üzündə oxudu kədər,
Qəmgin görməmişdi indiki qədər.

Millətin dərdidir qəmlədən Onu,
Bilirdi, dəhşətdir bu işin sonu.

***

Mitinqlər, tətillər vüsət almışdı,
Bakı yer üzündə tənha qalmışdı.

O bədnam "Sumqayıt hadisələri",
Daha da çoşdurdu erməniləri.

Erməni öldürüb ermənisini,
Sonra da qaldırdı haray səsinə:

"Ay aman, qoymayın, qırdılar bizi,
Türklər talan etdi evlərimizi!"

"Kömək" etmək üçün ermənilərə,
Qoşun yeridildi bu dinc şəhərə.

Təqiblər, tutqular başlandı dərhal,
Nə sorğu var idi, nə də ki, sual.

Kim ələ keçdisə oldu "günahkar",
Çaşıb qalmışdılar sumqayıtlılar.

Dünya həqiqətə biganə qaldı,
Daşnağın ayağı yenə yer aldı.

İrəvan elləri düşdü didərgin,
Günlər bir-birindən kədərli, gərgin.

İnsanlar çöllərdə pərən-pərəndir,
Bu acı mənzərə qəlb küsdürəndir.

Qocalar, uşaqlar yarımcan kimi,
Sürünür gədəkdə bir ilan kimi.

Şaxta vuran da var, itkin düşən də,
Tanrıya üz tutur çarəsiz bəndə.

Təsvir etmək üçün bu müsibəti,
Ağlın da, sözün də çatmır qüdrəti.

Dolandı həftələr, ötüşdü aylar,
Sonra da baş verdi "20 yanvar,"

Bu işdə də vardır erməni əli,
Müəmma doludur sonu, əvvəli.

Plan Moskvada düşünülmüşdü,
Hansı vicdansızın yadına düşdü?

Əvvəl partladıldı telestudiya,
Ki, xəbər tutunca bu işdən dünya,

Sırıya bilsinlər yalanlarını,
Kimsə anlamasın planlarını.

Dünya görməyibdir belə cinayət,
Qorbaçov onu da etdi nəhayət.

"Kindir, intiqamdır onda hər damar,
Nə ağılı, nə hissi, nə namusu var."

Oynadı daşnaklar çalan havaya,
Şərait yaratdı milli davaya.

İnsan haqlarına edib xəyanət,
Çox xalqın başına açdı müsibət.

Almata, Vilnus, bir də Tbilisi,
Şükür elədilər, eşidib bizi.

Tank ilə, top ilə gəlir qoşunlar,
Havadan yağıştək yağır qurşunlar,

O soyuq nəfəsli, isti güllələr,
Buz kimi asfalta qızıl qan çilər,

Qırıldı nə qədər günahsız insan,
Qanla "bəzənibdir" küçə, xiyaban.

Seyr etmək çətindir bu mənzərəni,
Dəli edər bu dəhşəti görəni.

O gecə bəlkə də daş da dil açdı,
Bəlkə Tanrı özü yerindən qaçdı.

Boylana bilmədi Yer kürəsinə,
Dözməzdi bu xalqın faciəsinə.

Bəlkə də ilk dəfə ulu yaradan,
Özü də qorxurdu yaratdığından.

İnsan nə düşünür, nələr törədir?
Bu qədər qan-qada nəyə görədir?

Allahlıq eşqinə düşübdür bəndə,
Allahı tanımır yeri gələndə.

İnsan zövq alırsa iniltildəndən,
Bir gün daş yağacaq Yerə göylərdən.

Bəs rus əsgərinin yoxmu vicdanı?
Bu dəhşəti görüb qaçmadı qanı.

Qara şal bağlayıb ağsaçlı ana,
Ağılar söyləyir öz övladına.

Dərdli sinələrdən qopan nidalar,
Dünyanın üstünə sanki od ələr.

Dodaqlarda tüğyan edir hıçqırıq,
Ürəklər paradır, könüllər qırıq.

Analar, bacılar ah-fəqan ilə,
Lənətlər yağdırır xain qatılə.

Kədər boğur ürəklərin səsinə,
İnsan nədən alsın təsəllisini?

Bütün Azərbaycan bir yas yeridir,
Haqq dərgahı ilə təmas yeridir.

Çünki dinə görə bütün şəhidlər,
Sorgusuz-sualsız cənnətə gedər.

Bu inanc millətə təskinlik verdi,
Çəkməyi bacardı bu ağır dərdi.

Azadlıq yolunda getdilər qurban,
Bakıda sahnı təzə xiyaban.

Orada dəfn etdik biz şəhidləri,
Bu xiyaban oldu ziyarət yeri.

Qanlı faciədən tutanda xəbər,
Yad eldə dərinədən sarsıldı Heydər.

Lakin demək üçün xalqın sözünü,
Təhlükə altında qoyub özünü,

Səfirliyə gəlib verdi bəyanat,
Dünya həqiqəti bildi o saat.

Açdı iç üzünü şovinistlərin,
Fakta söykənirdi sözü Heydər.

Ölkə başçısını saydı günahkar,
İttiham elədi onu o ki, var:

“Günahsız insanlar getdi qırğına,
Qorbaçov baisedir bu nahaq qana.”

Qaldırdı “Qarabağ məsələsini,”
Boğmağa çalışdı xalqın səsini.

Susub durmalıdır bu millət yəni?
Yada verməlidir doğma Vətəni?

Axı Qorbaçovun nədir niyyəti?
O, niyə yaradır bu vəziyyəti?

Çıxaraq küçəyə xalq yalın əllə,
Haqq tələb edəndə atdılar gülü

Ordunu göndərdi xalqın üstünə,
Bütöv bir millətin durdu qəsdinə.

Hədsiz-hüduzsuzdur xalqın nifrəti,
Heç vaxt bağışlamaz bu cinayəti”.

Xalqa inam verdi bu qəti sözlər,
Dayaq hiss elədi özündə ellər.

Həyatda hər şeyin hüdudu olar,
Səbrin və dözümlün bir sərhəddi var.

Cavab verilməsə haqsızlıqlara,
Ədalət boğazdan çəkilər dara.

Tarix sübut edib - dünyada heç kəs,
Azadlıq ruhunu söndürə bilməz.

Çalışıb, vuruşub bir gün nəhayət,
Öz halal haqqına çatıb hər millət.

Biz də çəkilmədik mübarizədən,
Qorxumuz yox idi daha heç nədən.

Heydər haqqımızı bəyan elədi,
Dünyanı bu işdən əyan elədi.

Xəbər tutan kimi, Kremldəkilər,
Başladı yenə də haqsız təzyiqlər.

Qorbaçov diksinib bu ittihamdan,
Dedi ki, Heydərlə oğlu İlhamdan,

Cavabı sorulsun bu hərəkətin,
"Asan" işimizi ediblər çətin.

Heydər İlham ilə qoşa gəlmişdi,
O bunu özünə bir bərc bilməmişdi.

Həm ata yolunda, həm də ki, Vətən,
Olmadı heç kimdən qorxan, çəkinən.

Belə bir oğula, qeyrətə əhsən!
İlhamı yetirən millətə əhsən!

• • •

Yerdə qoymaq olmaz şəhid qanını,
Millət gözləyirdi haqq divanını.

Qorbaçov istədi batırsın qanı,
Daima sızlatsın Azərbaycanı.

Bu işi beləcə qoymaq olmazdı,
Heydər hökumətə bir məktub yazdı.

Bilirdi sözünü söyləyir kimə,
Yazmışdı siyasi ittihamnamə:

"Xeyli vaxt düşünüb gəldim qərara,
Nöqtə qoymaq üçün məyusluqlara,

Çıxıram partiya sıralarından,
Dönən də deyiləm öz qərarımdan.

Mən "dəb" xatirinə etmirəm bunu,
Gəldiyim məntiqin budur yekunu.

Atdığım bu addım səbəbsiz deyil,
Təhlillər apardım son bir neçə il.

Gördüm ki, əlaldan dağılır ölkə,
Haqqın üzərinə salınır kölgə.

Çox cəhd elədim ki, ölkə düzəlsin,
Həqiqət, ədalət yerinə gəlsin.

Eşidən olmadı mənim sözümü,
Yad kimi bildilər hətta özümü.

Yenə mövqeyində qaldı Qorbaçov,
Ölkəni dalana saldı Qorbaçov.

İflasa uğradı milli siyasət,
Milli davaları gördük nəhayət.

Mənim xalqıma da oldu təcavüz,
Siyasi Büro da buna yumdu göz.

Cavab verilməyib millətə hələ,
Kimsə həqiqəti almayıb dilə.

Onsuz da hökmünü verəcək zaman,
Yerdə qalmayacaq o tökülən qan.

Bakıda qan tökən almazsa cəza,
Zamanın beyninə gərək qan sıza.

Axı ədalətli hakimdir zaman,
Yaxa qurtarmayıb bir kimsə ondan.

Ancaq hökumətin öz işi vardır,
Gərək bilinsin ki, kim günahkardır.

Bu işə baxsa da çox müstəntiqlər,
Hələ günahkardan yoxdur bir xəbər.

Çünkü Qorbaçovdur əsas günahkar,
Bunu öyrənməkdə nə çətinlik var?

Özümü bağlıdır başqa bir amil,
Barəmdə yazılan həqiqət deyil.

Mənim əleyhimə plan quranlar,
Ədalət yolundan kənar duranlar,

Düşünsün, biryolluq anlasın bunu,
Hamı bilir kimin kim olduğunu.

İnanıb üzv oldum bu partiyağa,
Bəs hamı yazılan gözəl ideya?

Dəyişib kursunu indi bu qurum,
Xalqlar arasına salıb uçurum.

Ögər törədirsə nəhaq qan-qada,
Mən qala bilmərəm bu partiyada.”

Böyük sensassiya oldu bu xəbər,
Bir daha cahana səs saldı Heydər.

Dünya tanıdığı dahi bir lider,
Kommunist adından imtina edir.

Demək sosializmin çatıbdır sonu,
Artıq dəyişəcək dünyanın donu.

Tarix sübut etdi Onun fikrini,
Qorbaçov dağıtdı SSRİ-ni.

Ancaq cəmiyyətdə yarası qaldı,
Savaş ocaqları - mirası qaldı.

İndi Qorbaçova oxunur lənət,
Ona qismət oldu acı aqibət.

Uydu daşnakların ideyasına,
Getdi istefaya rüsvaycasına.

Atıldı tarixin zibilliyinə,
Hamı şahid oldu rəzilliyinə.

Heydər sə qazandı el məhəbbəti,
Hər şeydən üstündür elin qiyməti.

Şərəflə yaşadı ömür payını,
Vətən heç unutmaz haqqı-sayını.

Yaratdı müstəqil Azərbaycanı,
Şöhrəti bürüdü bütün dünyanı.

Suveren ölkənin oldu memarı,
Önündə baş əyir Qafqaz dağları.

Həmişə ayırdı haqla nahaqqı,
Qazandı tarixdə yaşamaq haqqı.

VƏTƏNDƏDİR VƏTƏN OĞLU

*Heydər Əliyev Azərbaycan
üçün şansıdır.*

Süleyman DƏMİRƏL,
Türkiyənin doqquzuncu prezidenti

Olub-keçənləri duyduqca Heydər,
Yandırır yaxırdı qəlbini kədər.

Deyəsən Qorbaçov lap ağ cləyib,
Azad düşüncəni dustaq cləyib,

Üzünə bağlanıb bütün mətbuat,
Şər-böhtan yayanlar oynadırlar at.

Naməlum sabahlı günlər yaşadı,
Ürəyində qürbət yükü daşdı.

O gözəl Vətəni, o ana yurdu,
Gəlib gözlərinin önündə durdu.

Dahi Vətən oğlu bir gün nəhayət,
Gəldi Moskvadan Bakıya xəlvət.

Bu gəliş son qoydu iztirablara,
O, qayıda bildi doğma diyara.

Artıq Vətəndədir Vətənin oğlu,
Sanki bizimlədir Babək, Koroğlu.

Dumanlı üfiqlər nura boyandı,
Nigaran qəlblərdə ümid oyandı.

Demək, müşküllərdən çıxış yolu var.
Millətin arxası, vuran qolu var.

Atatürk xalqını xilas edəntək,
Heydər də xalqını xilas edəcək.

Başqa cür düşündü ancaq iqtidar,
Heydər Əliyevdən qorxurdu onlar.

Onlar bilirdi ki, O, gəlsə rəhbər,
Xalqının, elinin sözünü deyər.

Əgər bir olarsa rəhbərlə millət,
Puç olar Kremlin götürdüyü xətt.

O vaxt SSRİ dağılmamışdı,
Qanlı imperiya hələ qalmışdı.

Üstünlük verildi sui-qəsdə,
Nələr düşündülər vəzifə üstə?

Heydər Əliyevə imkan verməmək,
Lazım gələrsə də lap məhv etmək.

Heydər öz fikri, fəlsəfəsi var,
İstəyirdi olsun Vətən bəxtiyar.

Ancaq istəyirdi heç bir vəzifə,
Bəyan etməmişdi bir neçə dəfə:

“Gəldim ki, yaşayım doğma Vətəndə,
Axı bu Vətənin oğluyam mən də.

Məsləhət bilinsə, hazırım hər an,
İstifadə edib öz imkanımdan,

Yenə çalışaram millət naminə,
Milli qürur, namus, qeyrət naminə.”

Sanki Bakıdakı manqurt iqtidar,
Gözdən əlil idi, qulaqdan da kar.

Məhəl qoymadılar Onun sözünə,
Təqib edənilər düşüb izinə.

Rahat qoymadılar Bakıda bir an,
Son ümid yeriydi doğma Naxçıvan.

Düşünüb-daşındı, gəldi qərara,
Gətdi Naxçıvana - doğma diyara.

Bundan xəbər tutan bütün camaat,
Elə bil sevincdən açmışdı qanad..

Çox xoş qarşıladi Onu Naxçıvan,
Ayağı altında kəsdilər qurban.

Sərrur qızlarının şən "Yallı"ları,
Səs salıb yayıldı düzlərə sarı.

Şahbuz dağlarının gülü, çiçəyi,
Açıldı, duyaraq xoş gələcəyi.

Sevincə qayıtdı ata yurduna,
Qəriblik həyatı çatmışdı sona.

Baş aydı önündə ana torpağın,
Daldı xəyalına ötən hər çağın.

Köhnə xatirələr çözləndikcə,
Qəlbi məskən oldu xoş bir sevincə.

Yaşamaq istədi sakit bir həyat,
Ancaq böyük qəlbi olmadı rahat.

Dar gündə qalıbsa onun milləti,
Bitib-tükənmirsə zülmü, zilləti,

Vətən torpağına qan tökülürsə,
Bu məğrur millətə düşmən gülürsə,

Necə rahat olsun o müdrək insan?
Qəbul eyləyərmə bunu pak vicdan?

Xeyli vaxt idi ki, bütün Naxçıvan,
Təcrid olunmuşdu ətraf dünyadan.

Nə işıq yanırıdı, nə qaz gəlirdi,
Bakıdan gündə bir avaz gəlirdi.

Nəinki Qarabağ, hətta Naxçıvan,
O zaman Bakıda çıxmışdı yaddan.

Qaçqınlar, köçkünlər düşmüşdü çölə,
Vəzifə bölgüsü gedirdi hələ.

Xırda dəstələrə bölünmüş ordu,
Qoruya bilməzdi heç zaman yurdu.

Ancaq Naxçıvanda birlik qalırdı,
Bu bölgə Heydərədən ilham alırdı.

Düşməndən qoruna bildi Naxçıvan,
Bakıda qəzəbə gəldi Naxçıvan.

Əməllər olarmış nə qədər çirkin?
Heydərə görəydi bu qəzəb, bu kin.

Hamı dərk edirdi bu həqiqəti,
Tamam başqa idi xalqın niyyəti:

Əgər Vətəninə gəlibsə Heydər,
Gərək Naxçıvana O, olsun rəhbər.

Bax onda, erməni uduzacaqdır,
Bizi qana salan qan qusacaqdır.

O, razı olmadı dərhal təklifə,
Dedi: "İstəmirəm heç bir vəzifə,

Lazım olan yerdə verim məsləhət,
Mənim də xalqıma borcum var əlbət".

Xalq özü bilirdi edəcəyini.
Düşünüb Vətənin gələcəyini,

Əvvəl Naxçıvanda seçib deputat,
Xalqın elçitək verdilər mandat.

Sonra Respublika parlamentinə,
Deputat seçdilər Heydəri yenə.

Narahat olmuşdu artıq hökumət;
Etibar edibsə Heydəre millət,

Demək, birləşəcək güc ilə idrak,
Demək, şəhər qüvvələr olacaq həlak.

Bakıda sessiya çağırılan zaman,
Göstəriş verildi lap "yuxarı"dan:

- Heydər danışıanda sözünü kəsin,
Özünün, sözünün yerini bilsin.

Naşı deputatlar belə də etdi,
Ancaq söz deməyə qüdrəti yetdi.

Çıxış yollarını izah elədi,
Ancaq nə faydası, rəhbər kölədir.

Kremlin sözüylə oturub durur,
Millətə arxadan zərbələr vurur.

Heydər söyləmişdi öz bildiyini,
Zaman sübut etdi müdrikliyini.

Axırda dağıldı saxta İttifaq,
Bələlər törətdi dağılan tifaq.

Bir xeyli qalırdı hələ o vaxta,
Referendum keçdi yalançı, saxta.

Guya Azərbaycan istəyir yenə,
Daxil olsun Sovetlər Birliyinə.

Naxçıvan bu işə etdi etiraz:
Bir daha buxova qayıtmaq olmaz.

***

Naxçıvanda hamı dahi Heydəri,
Görmək istəyirdi elin rəhbəri.

İlk vaxtlar etsə də bundan imtina,
Sənrələr qoymadı ürəklər sına.

Gördü ki, məhv olur dağlar diyarı,
Puç olur ellərin saf arzuları.

Öz qəti fikrini bəyan elədi:
"Xalqın təkliflə razıyam" - dedi.

Verilən təklifi qoydular səsə,
Heydər sədr oldu Ali Məclisə.

Axır ki, ədalət tutdu yerini,
Millət başa çəkdi öz Heydərini.

Böyük ölkələrin nümayəndəsi,
Gəldi görmək üçün o dahi şəxsi

Rəhbər ola-ola tək Naxçıvana,
Heydər xidmət etdi Azərbaycanca.

Getdi Türkiyəyə rəsmi səfərə,
Getdi xoş arzuyla qardaş ellərə.

Danışq apardı Turqut Özalla,
Ancaq dayanmadı pərişan halla.

Naxçıvan olsa da çətin durumda,
O dahi şəxsiyyət öz qürurunda

Qalaraq söz açdı problemlərdən,
Dərhal kömək gəldi qardaş ellərdən.

Süleyman Dəmirəl Baş bakan idi,
Heydərle Süleyman qəlb bir can idi.

Köhnə dostlar kimi qucaqlaşdılar,
Keçmiş zamanlardan söhbət açdılar.

Dədə Süleymanla Babamız Heydər,
Bağladı bir sıra müqavilələr.

Arazın üstündə körpü tikildi,
Həm də elektrik xətti çəkildi.

Naxçıvan qaz aldı qonşu İrandan,
Azaldı qış vaxtı yaranan böhran.

Baxma ki, Naxçıvan kiçik şəhərdi,
Hətta Amerika yardım göstərdi.

Görəsən nədəndir bu qədər diqqət?
Heydər faktoru var ortada əlbət.

Meydan oxuyaraq imperiyaya,
Xalqın dərdlərini yaydı dünyaya.

Bir vaxt ənənə bayraq yenə ucaldı,
Millət keçmişini yadına saldı.

Dünya seyr elədi bu al bayrağı,
Sağaldı Vətənin çal-çarpaz dağı.

"20 yanvara" verildi qiymət,
Tələb eləyirdi bu iş qətiyyət.

Paxıllıq edərək Ona iqtidar,
Görülən hər işə bir pəl vurdular.

Çirkin niyyət tutub, əhd elədilər,
Çevriliş etməyə cəhd elədilər.

Ancaq qarşısını aldı onların,
Ədalət yolunda tor quranların.

Nə terrordan qoxdu, nə çevrilişdən,
Xəbər tutan kimi bu çirkin işdən,

Yığıldı meydana Naxçıvanlılar,
Qəti mövqeyini bildirdi onlar.

Xalq içində oldu özü həmişə,
Qoymadı ki, kimsə düşsün təşvişə.

Baş tuta bilməzdi sui-qəsdlər,
İşində dəqiqdir Əyyubov Bəylər.

Sədaqət göstərüb bu cəsur insan,
Heydəri gözündən qoymadı bir an.

Güclüdür rəhbərin mühafizəsi,
Heç nə edə bilməz qoçu dəstəsi.

***

Heydər Naxçıvanda işləyən zaman,
Bakı keçirirdi acı bir dövrən.

Cəbhəçi "bəylərdən" bezmişdi millət,
Xoş gündən əlini üzmüşdü millət.

Xarici siyasət qüsurla dolu,
Onlar "qılıncladı" hey sağı-solu.

Bizə düşmən edib bütün cahanı,
Tənha qoymuşdular Azərbaycanı.

Ordunu böldülər neçə dəstəyə,
Vətən döndü bir ümitsiz xəstəyə.

Oyun oynadılar çirkin, eybəcər,
Çıxdı əlimizdən Laçın, Kəlbəcər.

Zəhmətkeş insanlar dəhşət gündəydi,
Ancaq cəbhəçilər öz kefindəydi.

Millət "Heydər!"- deyib, "Heydər!"- eşitdi,
Məşhur ziyalılar yanına getdi.

Xalqın istəyini dedilər Ona:
-Son qoymaq gərəkdir milli qırğına.

Gəncə şəhərində axıdıldı qan,
Bu qana dözməzdi təmiz bir vicdan.

Səs verdi xalqının coşqun səsinə,
Dözmədi Vətənin faciəsinə,

Bakıya qayıtdı O, Naxçıvandan,
Ümid yeri oldu gəlidiyi andan.

Qardaş qırğını saxlasın deyə,
Tələsik yol aldı qədim Gəncəyə.

Gəncə qarşıladı Onu hörmətlə,
Səmimi duyğuyla, saf məhəbbətlə.

Onun gəlişilə susdu silahlar,
Biryolluq kəsildi fəryadlar, ahlar.

Günahsız tökülən qanlar dayandı,
Qəlblərdə bir ümid çıraqı yandı.

Bakıya qayıtdı Gəncədən geri,
Spiker seçdilər dərhal, Heydəri.

İşə başlayandan iki gün sonra,
Bakıda yenə də qarışdı ara.

Prezident Elçibəy xəbər olmadan,
Gecə yarısında çıxıb Bakıdan,

Biganə qalaraq xalqa, ölkəyə,
Xəlvətə gəlmiş düz Kələkiyə.

Vəziyyət gərgindir Respublikada,
Onlar veribdirilər ölkəni bada.

Bu bədbin duyğular boğurdu xalqı,
Təmkinli olmağa çağırırdı xalqı.

Elçibəy gəlməyə lüzum görmədi,
Heç bir məsləhət də fayda vermədi.

“Böyük bəy” öyrətdi “kiçik bəyləri”,
Onlar da “dondurdu” vəzifələri.

Gəncə məsələsi həll olunsa da,
Yeni bir məsələ qalxdı arada.

İndi də baş verib cənubda qiyam,
Bir nadan tutubdur qan dolu bir cam.

Çiləmək istəyir xalqın üstünə,
Bu gözəl Vətənin durub qəsdinə.

Lənkəran diksindi təlatümlərdən,
Xalq imdad gözlədi böyük öndərdən.

Burda da keçmədi mənfur planlar,
Qəmə düşər oldu plan quranlar.

Xalq dəstək vermədi avantüraya,
Ətraf bölgələr də gəldi haraya.

Heydər Baba! - deyib hayqırdı kütlə,
Qiyamçı dəstəni qovdu nifrətlə.

Aradan bir xeyli müddət ötüşdü,
"Qurbağa gölüne" sanki daş düşdü.

Səsi kəsilməmişdi müxalifətin,
"Asan" işləri də olmuşdu çətin.

Ümidi Heydərə bağlayan millət,
Çıxış yolunu da tapdı nəhayət.

Xalq sözünü dedi referendumda,
Cəbhəçilər qaldı gülünc durumda.

"Bəylərə" etimad göstərilmədi,
O vaxt yekdilliklə hamı, "yox" - dedi.

• • •

Ölkədə prezident yox idi hələ,
Təcili həll olsun gərək məsələ.

Layiqli namizəd Heydər idi tək,
Hamı deyirdi ki, Heydəri seçək.

Ancaq qanun buna vermirdi imkan,
Kim idi qanunda əngəl yaradan?

Yaş senzi salındı Əsas Qanuna,
O vaxtkı parlament səs verdi buna.

Görəsən onların məqsədi nəydi?
Qoyulan yaş həddi kimə görəydi?

Cavabı bəllidir bu sualların,
Heydər "yuxusunu" qatıb onların.

Özü prezidentlik istəməsə də,
O xoflu iqtidar qaldı şübhədə.

Qondarma yaş senzi düşündü onlar,
Ancaq yanılırdı həmin nədanlar.

Əsas qanun - xalqın iradəsidir,
Qəlbini hökmüdür, könül səsidir.

Xalqın etirazı döndü vulkana,
Birbaş ünvanlandı qanun yazana.

Murtuz Nəcəf oğlu durdu qabağa,
Qoymadı milləti məyus olmağa.

Qeyrətli ziyalı, görkəmli alim,
Onunla fəxr edir millətim, elim.

Dedi ki, bu addım hüquqa ziddir,
Niyə altmış beş yaş yuxarı həddir?

Cavabsız qalmışdı onda bu sual,
İqtidar narahat olmuşdu dərhal.

Dedilər: "O, əsl əliyevçidir,
"Yersiz" suallarla bizi incidir.

Başına toplanıb çox ziyalılar,
Onlar bu milləti qızıdırırlar.

Gərək biz aradan götürək onu,
Yoxsa pis qurtarar bu işin sonu".

Vicdanları kor olubmuş sən demə,
Sui-qəsd etdilər böyük alimə.

Əzablar görsə də o böyük insan,
Heç zaman dönmədi ideyasından.

Dedi: "Ləğv olunsun yaş senzi, gərək
Heydər Əliyevi namizəd verək.

Qoy gəlib Vətəni eləsin xilas,
Yoxsa gələcəyə inanmaq olmaz.

Yalnız o qurtarar bələdan bizi,
Ağ günə çıxarar ellərimizi".

Haqlı olduğunu zaman göstərdi,
Bax, bu cür çəkilər millətin dərdi.

Prezident seçdik dahi Heydəri,
Xalq Ona vermişdi bütün səsleri.

Heydərə güc verən xalqın səsidir,
Bu səs məhəbbətin ifadəsidir.

***

Cəbhədə həyacan hökm sürürdü,
Düşmən Qarabağda qan püskürürdü.

Silahlar deyirdi sözünü burda.
Dığa "ağa" sandı özünü burda.

"Daşaltı" daş qoyub kürəyimizə.
Qara xal salmışdı ürəyimizə.

Nə qədər cəhdimiz boşa çıxmışdı,
Artıq əlimizdən Şuşa çıxmışdı.

Sarsıtdı bizləri qəfil zərbələr.
Bunlar baş vermişdi Heydərə qədər.

Didərgin olanlar, köçkün olanlar,
Çarəsiz, ümitsiz, düşgün olanlar,

Göydə Tanrısını, yerdə Heydərini,
Sanırdı özünün son ümid yeri.

Ali Baş Komandan verdi əmrini:
"Ordu hissələri tutsun yerini.

Düşməyə tutarlı cavab verilsin,
Cəbhədə təcili tədbir görülsün".

Yaxşı bilirdi ki, kənar qüvvələr,
Xain erməniyə kömək edirlər.

Ancaq faydasızdır yadın köməyi,
Haqsız davaların yox gələcəyi.

İndi Azərbaycan dəyişib tamam,
Orduda yaranıb nizam-intizam.

Heydər Əliyevdir ölkədə rəhbər,
Bütün hiylələrdən tez tutub xəbər,

Qəsbkar düşməyə O, qəsd eyləyər,
Mənfur planları alt-üst eyləyər.

Önündə diz çökər "şər allahları",
Hünəri mat qoyar zalım şahları.

Erməni söndürən müqəddəs ocaq,
Heydər dühasıyla yenə yanacaq.

Körpələr edilib qanına qoltan,
Düşməni tutacaq o tökülən qan.

Daim qalmayacaq bu dünya belə,
Özü düşəcəkdir, kim qursa tələ.

Tiflisi odlara qalayan Qacar,
"Şuşa qalası"nda qalmışdı naçar.

Tanrı götürmədi bu cinayəti,
Qacarı başını yedi niyyəti.

Daşnak Koçaryanlar anlasın bunu,
"Odlar diyarı"ndan çəksin burnunu.

Yoxsa, bəbəkləri ovulacaqdır,
Onlar bu diyardan qovulacaqdır.

Axırda daşnaklar məğlub olacaq,
Azəri əsgəri zəfər çalacaq.

***

Hələlik başqadır düşmənin fikri,
Hələ tükənməyib hiyləsi, məkri.

Keçir xəyalından Beyləqan, Yevlax,
Fikrində tutub ki, Kürə çıxacaq.

Xəbər tutan kimi bütün bunlardan,
Təcili cəbhəyə getdi Komandan.

Ordu bada verməz igid sərkərdə,
Əsgərlə yanaşı durar sərkərdə.

O, çatdı ön xəttə, düşdü səngərə,
Ruh verdi zabitə, həm də əsgərə.

Vətən oğulları - igid əsgərlər,
Hayqırıb, "Yaşasın Heydər!" - dedilər.

Hücuma keçərək böyük inamla,
Düşmən mövqeyinə etdilər həmlə.

Saqqallı erməni qaçdı tülkütək,
Çoxdandır yemirdi tutarlı kətək.

Kəndlər, qəsəbələr azad edildi,
Hamı sərkərdənin gücünü bildi.

Müasir dünyanın reallığı var,
Gərək düşünülsün bütün addımlar.

Saf-çürük eyləyib bütün işləri,
Qorumaq naminə hər bir əsgəri,

Düşmən qarşısında şərt qoydu Heydər,
Onlar da bu şərti qəbul etdilər.

Ortada olan şərt atəşkəs idi,
Bu şərt pak vicdanın ülvi səsiydi.

Bizə lazım idi o vaxt atəşkəs,
Əsgərlər bir qədər dərayədi nəfəs.

İnkişaf eləsə iqtisadiyyat,
Xalqımız yaşasa firavan həyat,

Demək, ordumuz da güclü olacaq,
Çətinlik çəkmədən zəfər çalacaq.

Bu məqsədlə getdi danışıqlara,
Hələlik son qoydu axan qanlara.

Bişkekdə bağlandı bir müqavilə,
O vaxtdan atəşkəs mövcuddur hələ.

Ancaq mübarizə davam edirdi,
Artıq diplomatik dava gedirdi.

Əsl diplomata hər şeydən öncə,
Güclü zəka gərək, bir də düşüncə.

Diplomat yaradıb Tanrı Heydəri,
O, mat eləyibdir çox liderləri.

Onun hər görüşü, hər danışığı,
Yandırdı qəlblərdə ümid işığı.

Dühası önündə hamı baş əydi,
Onun hər bir sözü hədəfə dəydi.

Heydər Əliyevdən qəti zərbəni,
Lissabonda aldı quduz erməni.

O, yekun sənədə veto qoymuşdu,
Avropa mat qalıb, susub durmuşdu.

Məcbur elədi ki, böyük dövlətlər,
Bizim şərtimizi təsdiqləsinlər.

Böyük həqiqəti öyrəndi dünya,
Daşnak xislətindən iyərəndi dünya.

Heydər apardıqca danışmaları,
İfşa eləyirdi təcavüzkarı.

İndi ümid var ki, sülh yolu ilə,
Əldən gedən yurdlar gələcək ələ.

“ƏSRİN MÜQAVİLƏSİ” -XƏZƏR ƏFSANƏSİ

Neft Azərbaycanın milli sərvətidir.

Heydər ƏLİYEV,

Dünya azərbaycanlılarının ümummilli lideri.

Xəzər nəhəngidir bütün göllərin,
Çalır laylasını neçə ellərin.

Ucsuz-bucaqsızdır qum sahilləri,
Rusiya diyarı, türkmən çölləri.

Onun bir sahili Azərbaycandır,
Biri Qazaxıstan, biri İrandır.

Xəzər şahə qalxır əsəndə külək,
Adı da lap çoxdur sahilləritək.

Ruslar, “Kaspi” - dedi, fars - “Mazandaran”,
Ona bir ad verdi yerindən duran.

Biz isə adına, “Xəzər” - demişik,
Ona nəğmə qoşub əzizləmişik.

Bir sahil Avropa, bir sahil də Şərq,
Bax bu qovuşuqda Xəzər vurur bərq.

Əlvan şəfəqlidir coşqun dalğalar,
Bu dənizin həm də bol sərvəti var.

Misilsiz nemətdir qara kürüsü,
Müxtəlif növlərdə balıq sürüsü.

Elə bu sərvətdir marağ doğuran,
Sərvətə görədir qırılan, qıran.

Bu yerdə salmasaq keçmişə nəzər,
Bizdən incik düşər mehriban Xəzər.

Çox qovğalar çəkib onun da başı,
Az olub vəfali dostu, yoldaşı.

İstismar edilib vəhşicəsinə,
Hay verən olmayıb haray səsinə.

İmdad diləyərək, fəryad qoparıb,
Xəzər gah çəkilib, gah da qabarıb.

Bununla deyibdir bəlkə dərdini,
Dənizlərin dili ləpələrdirmi?

Bu sakit dalğalar, çılğın ləpələr,
İlahi, bizlərə söyləyir nələr?

Anlaya bilməyib naşı adamlar,
Dənizin də gizli bir duyğusu var.

O sirli, sehrlı, mehriban Xəzər,
Bizə bəxş eləyib çox gözəlliklər.

Yaxşı ki, Bakı var, yaxşı ki, Xəzər,
Yoxsa Abşeronda yaşayan bezər.

Uzanıb yatanda narın qumunda,
Ağrı qalmaz insanların canında.

Gözləri oxşayır mavi suları,
Nazəndə gözəldir Bakı bulvarı.

İyirminci əsrin ortalarında,
Çarpışıb Xəzərin gur sularında.

Bakı fəhlələri neft çıxardılar,
Dənizin qoynunda şəhər saldılar.

Böyük möcüzədir o "Neft daşları,"
Xalqımızın Xəzərdə yaratdıqları.

Bu işdə birinci olmuşdu Bakı,
Dünyanı heyrətə salmışdı Bakı.

Xəzər şöhrət verdi Azərbaycana,
Gəlin, mərhəmətlə yanaşmaq ona.

Qoruyub saxlayaq təmizliyini.
Xəzər də qorusun dənizliyini.

“Gülüstan” sarayı, böyük izdiham,
Heydərlə bərabər sevinir İlham.

Çəkilən zəhmətlər getməyib hədə,
Bu gün bağlanacaq müqavilələr,

Xoşbəxt gələcəyin təntənəsidir,
O bir qəhrəmanlıq nümunəsidir.

Göz dikən çox olub Xəzər neftinə,
Maraqlar toqquşur burada yenə.

Salonu bəzəyir nurlu çıraqlar,
Heyrət içindədir bütün qonaqlar.

Nəzərlər dikilib Azərbaycana,
Bayraqlar dayanıb burda yan-yana.

Norveç, Amerika, qardaş Türkiyə,
İmza atacaqlar müqaviləyə.

Onlara qoşulub qonşu Gürcüstan.
Böyük Britaniya və Ərəbistan.

İmzalanır “Əsrin müqaviləsi”,
Tarixdə olmayıb hələ beləsi.

Heydər dühasıyla təsdiqlənsə də,
İlham zəkası var müqavilədə.

Düşünüb xalqının mənafeyini,
Bu ruhda köklənib ruhu, beyini.

Bilik sərf eləyib zəhmət çəkərək,
İlham bu iş üçün yandırır ürək.

Bu hamıya bəlli bir həqiqətdir,
Uğurlu siyasət, uğurlu xətdir.

Xəzərdə işləndi nə qədər yataq,
“Günəşli”, “Azəri”, “İstiqlal”, “Çıraq”.

Heyrətdə qoyaraq bütün cahanı,
Heydər icad etdi Bakı-Ceyhanı.

Neft axıb gedəcək dost Gürcüstandan,
Nə Rusiyadan keçir, nə də İrandan.

“Şimal marşrutu” vardırırsa, yenə,
Ehtiyac qalırımı ikincisinə.

Gürcüstan tranzit ölkə seçildi,
Ulu öndər belə məsləhət bildi.

Çox idi bu işin sirli düyünü,
Siyasi tərəfi, siyasi yönü.

Bu kəmərdən axan bir nur selidir,
Adi kəmər deyil, dostluq telidir.

Olmuşuq əbədi torpaq qonşusu,
İndi də oluruq ocaq qonşusu.

Əvvəli Bakıdır, sonu Ceyhandır,
Ən çox da qazanan böyük Turandır.

Bütün söylərini qoydu kəməərə,
Bilirdi bu işdə çoxdur səməərə.

Tərəqqi yolunu görüb Bakının,
Yuxusu qaçmışdı şimaldakının.

Əlindən çıxmışdı Xəzərin nefti,
Artıq mənasızdır planı, cəhdi.

Çünki Vətən üçün sərərdir Heydər,
Düşmənin yolunda çərərdir Heydər.

Qoymaz sərvətimiz talansın daha,
İnamla gedirik indi sabaha.

İlham da Heydərlə yanaşı durub,
Onlar sarsılmayan bir təməl qurub.

***

Əzmlə görülən əfsanəvi iş,
Bəzi qüvvələrdə yaratdı təşviş.

Yuxusu pozuldu müxalifətin,
Duydu ki, vəziyyət olacaq "çətin."

Ölkədə artarsa neft hasilatı,
Dəyişər ölkənin ruhu, həyatı.

Düzəlsə millətin gün-güzəranı,
Qata bilməyəcək heç kəs aranı.

Xalq yaxşı bələddir yaxın keçmişə,
Vaxtını sərf etməz mənasız işə.

Bir kimsə inamı yalan vədlərə,
Yığışmaz meydana havayı yerə.

İndi bir meydan var Azərbaycanda,
Heydər təntənəsi var bu meydanda.

Rəhbərdə olmasa bilik, səriştə,
Naşılıq göstərər daim hər işdə.

Xeyir əvəzinə hey ziyan verər,
Onun ucbatından Vətən can verər.

Son vaxtlar görmüşdük belə rəhbərlər,
Bəxtimiz gətirdi qayıtdı Heydər.

Ümid bəsləyərək dahi rəhbərə,
Arxa, dayaq durdu millət Heydərə.

Xalq Ona dayaqdır, O, xalqa dayaq,
Xalqa yol göstərdi Peyğəmbərsayaq.

Bunu anlayaraq o şər qüvvələr,
Törətmək istədi yeni fitnələr.

Yenidən ölkədə axıtmaqçün qan,
Təlimat aldılar ağalarından.

Rəhbər özü idi birinci hədəf,
Varlığı onlara eləmədi sərf.

Dağ çəkməkdən ötrü el sinəsinə,
Raket də atdılar təyyarəsinə.

Hifz oldu xatadan o dahim mənim,
Sənə min şükürlər, ilahim mənim!

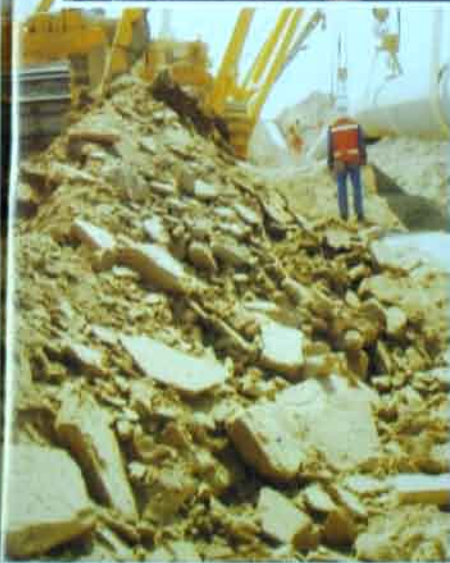
• • •

“Bakı-Ceyhan”dan sonra “Bakı-Ərzurum”,
Mənim şöhrətimdir, mənim qürurum.

Buradan keçəcək mavi qaz seli,
Nura qorq edəcək nə qədər eli.

Bu kəmərlər - yeni bir tərəqqi yolu,
Qədim türk elləri - o Anadolu,

Bəhrə götürəcək sərvətimizdən,
Onlar çox razıdır rəhbərimizdən.

Ürəkdən sevirilər Vətən oğlunu,
İkinci Atatürk sayırlar Onu.

"Bakı-Supsa" da var - başqa bir kəmərlər,
Onun da memarı Heydərdir, Heydərlər.

Bütün bu işlərdə məsləhət verən,
Elmi əsaslarla dəlil gətirən,

İlham Heydərlər oğlu çəkib çox zəhmət,
Gərək unutmasın bu el, bu millət.

Həmişə yüz ölçüb, bir biçdi İlham,
Axırda ən doğru yol seçdi İlham.

Bu yol gələcəyə aparır bizi,
"İpək yolu" - TRASEKA dəhlizi,

Yenə keçəcəkdir Azərbaycandan,
Bu yolun əvvəli Çin və Hindistan.

Qədim karvanların həzin səsləri,
Karvan yollarında ayaq izləri,

Neçə əsrdir ki, tarixə dönüb,
Bu möhtəşəm yolun işığı sönüb.

Bu yolda bir işıq yanacaq indi,
Çoxları heyrətdən donacaq indi.

Heyrətə gətirən, işıq yandıran,
Əbədi bir məşəl alovlandıran,

Babamız Heydərli oğlu İlhamdır,
Onlar xalq yolunda əriyən şamdır.

QAFQAZIN AĞSAQQALI

*Qafqazın müstəqilliyi və azadlığı işin-
də Heydər Əliyev fenomeninin indinin
özündə nə qədər böyük rol oynadığını
xalq sonra biləcək.*

**Eduard ŞEVARDNADZE,
Gürcüstanın sabiq prezidenti**

Ey cavan görkəmli, qoca Qafqazım,
Mənliyi, qüruru uca Qafqazım,

Sənə qoca dedim, incimə məndən,
Qocalığın gəlir qədimliyindən.

Dərindir hikmətin tarixin kimi,
Əzəldən məğrursan qədim Çin kimi.

Tarix boyu düşdün boşa-bərkə sən,
Yaranışdan məskən oldun türkə sən.

Qayalar udubdur qılınc səsinə,
Onlar xatırladır türk kölgəsini.

Bizə əmanətsən Oğuz xaqandan,
Qafqazda türkçülük başlanır ondan.

Ey Qafqaz, baxma ki, üzü nurlusan
Dağlar diyarısan, dağ qürurlusan,

Heç zaman unutm, sən bunu anla,
Taleyn bağlıdır Azərbaycanla.

Onsuz nə tarixin, nə bu günün var,
Nə xoş çağın, nə də toy-düyünün var.

Azəri torpağı azad olmasa,
Sən də əbədilik batarsan yasa.

Azərbaycan gözlərində gilədir,
Mərhəmətli bir dayədir, Lələdir.

Səni qucaqlayıb bir ana kimi,
Uzanır Dərbənddən İrana kimi.

Bəlkə bu sözlərim yersizdir bir az,
Ancaq həqiqəti unutmaq olmaz.

Qoynunda yurd salıb gör neçə millət?
Sənə yad olmayıb haqq və ədalət.

Heç vaxt elmədin ayrışçılıq,
Verdin insanlara təmiz qan, ilik.

Gürcü də, kumik da, udu da, lak da,
Ayrı düşməyiblər ən dar ayaqda.

Ləzgi də, avar da, talış da, tat da,
Düşmənlər olmadılar heç vaxt həyatda.

Bir olub onların xeyri, şəri,
Müxtəlif olsa da din və dilləri.

Sənə dönük çıxdı yalnız bir millət,
Onun ucbatından çox çəkdi zillət.

Bu millət - köçəri ermənilərdir,
İblisə, şeytana onlar nökdir.

"Erməni" deyilən - xain bir millət,
Onlarda olmayıb düzlük, sədəqət.

Nə torpağı olub, nə də vətəni,
İblis yuvasıdır ruhu, bədəni.

Düşünüb dəhşətə gəlirəm hərdən,
Qafqaz nələr çəkib ermənilərdən?

Erməni kim idi? - arxalı köpək,
Arxa duranları tanıyaq görək.

Arxa duran - qanlı imperiyadır,
Təpədən-dırnağa şərdir, riyadır.

Qafqaza köçürdü erməniləri,
Qısqırtıdı it kimi illərdən bəri.

Türkün çörəyini yeyən daşnaklar,
İlk vaxtlar sayıldı əziz qonaqlar.

Qafqazda böyükdür qonağa hörmət,
Bu həm insanlıqdır, həm mədəniyyət.

O "fağır qonaqlar" hörmət qanmadı,
Sakit oturmadı, düz dolanmadı.

Quyruq bulayaraq ağalarına,
Badalaq gəldilər qonşularına.

İşə bax, yerliyə, "qaç" - dedi yersiz,
Guya bu torpağa gəlməlik biz.

Əgər bu torpağa gəlməyiksə biz,
Görəsən haradır bəs Vətənimiz?

İrəvan çıxmırdı xəyallarından,
Onu pay aldılar rusun Çarından.

Elə ki, burada yuva qurdular,
Bizə diş qıcayıb, üzə durdular.

Qanıçən cəlladlar püskürdülər qan,
Yenə bir-birinə dəydi dağ-aran.

İblis Şaumyanlar, Androniklər,
Şərə qulluq edən o bic dönüklər,

İyirminci əsrin başlanğıcında,
Çox insan asdılar dar ağacında.

Südəmər körpələr bələndi qana,
Bu qədər zülm edər insan-insana?

Ancaq insan deyil, onlar vəhşidir,
Qanlı əməlləri iblis işidir.

Məscidi dağıdıb kilsə tikdilər,
Hər qaya üstündə bir xaç çəktilər.

Alban kilsəsinə "məhür" vurdular,
Neçə abidəyə "yiye" durdular.

Dərsini versə də türk igidləri,
Vurulan yarının göynəyir yeri.

O qədər olduq ki, ürəyiacıq,
Haqlı qisası da qoyduq yarımçıq.

Onlar da yenidən tələ qurdular,
Yenə də arxadan zərbə vurdular.

Düşündülər yeni xəyanətləri,
Yeni üsulları, yeni fəndləri.

Terror törətdilər imkan düşəndə,
Sevincək oldular hər qan düşəndə.

Ancaq qəm elmə, a qarlı Qafqaz,
Möhtəşəm zirvəli, vüqarlı Qafqaz,

Neçə xəyanətkar yola salmışan,
Möhkəm dayanmışan, məğrur qalmışan.

Düzələr pərişan, miskin əhvalın,
Bir daha dağılmaz fikrin, xəyalın.

Adına-sanına dastan qoşulmuş,
Nə qədər qəhrəman övladın olmuş.

Fəda eləyərkən canı Vətənə,
Arxa durubdurlar dar gündə sənə.

Tarix unutmayıb igidlərini,
Yaxşı bilir hər birinin yerini.

Hər əsrin özünün qəhrəmanı var,
Onlar heç bir zaman unudulmurlar.

Sən yola salaraq çox əsrləri,
Bəxş etdin cahana müdrik Heydəri.

Heç bir qəhrəmanın bənzəmir Ona.
Ana Vətəninə, ata yurduna,

Misli görünməmiş xidmətləri var,
Önündə baş əyir vüqarlı dağlar.

Ey şirin dastanlı, nağıllı Qafqaz,
Heydər Əliyevtək oğullu Qafqaz,

Onu sənin üçün Tanrı göndərdi,
Millət atasıdır, ulu öndərdi.

Çox şükür payına sənin, İlahi!
Verdin millətimə Heydərək dahi.

Dünyada layiqli bir yeri tutduq,
Güldü taleyimiz, dardı unutduq.

Heydər! Heydər! - dedi qardaş ellər də,
Adı əzbər oldu bütün dillərdə.

Qonşu xalqların da çöhrəsi güldü,
Təkcə erməninin beli büküldü.

Erməni bildi ki, xar olacaqdır,
Dünya gözlərində dar olacaqdır.

Heydər olan yerdə baş tutmaz kələk,
Səmtini dəyişər bəd əsən külək.

Elə bu səbəbdən gözəl Dağıstan,
Çeçenlər, inqışlar, qonşu Gürcüstan,

Xilaskar bildilər BABA HEYDƏRİ,
Ona güvəndilər illərdən bəri.

Onlar yanılmadı öz gümanında,
Vətən eşqi yaşadırdı qanında.

O, bütün Qafqazı Vətən sayırdı,
Hamiya xoşbəxtlik arzulayırdı.

Dağlar heyran qaldı məğrurluğuna,
Baş əydi Vətənin dahi oğluna.

Ürəkdən sevirdi qoca Qafqazı,
Qoymadı alçalsın uca Qafqazı.

MÜQƏDDƏS OCAQLAR- ZİYARƏTGAHLAR

Ey ulu Yaradan, ey qadir Allah,
Sənə gətirmişik həmişə pənah.

Sənsən tək sahibi bu kainatın,
Hökmünü verənsən ömrün, həyatın.

Özün yaradansan, yaradanın yox,
Bəndələrə bəlli bir məkanın yox.

Sənin dərğahında mələklər gəzir,
Hər biri əmrinə olur müntəzir.

Hökmünü, sözünü çatdırır bizə,
Onlar şahiddirlər əməlimizə.

Ey müqəddəs Tanrı, ey Pərvərdigar,
Dərğahdan qovduğun bir şeytan da var.

O peyda olalı bu Yer üzündə,
Günahlar bəslədi insan özündə.

Göz ilə görünmür, girir qəlblərə.
İnsanı sövq edir günah işlərə.

Şeytana aldırdı bir çox insanlar,
Buyurduğun yoldan azanlar da var,

Onlar barəsində hökm səndədir,
Ancaq insan da var, mömin bəndədir,

Yolundan çıxmadı şeytana uyub,
Həmişə qəlbinin hökmünü duyub,

Ulu Tanrısına etdi itaət,
Bir kimsə görmədi onda pis cəhət.

Belə insanların ən birincisi,
Bəşər xilqətinin dürrü, incisi,

Sənin ən sonuncu Peyğəmbərindir.
Dini hikmətlidir, həm də dərinidir.

Bu İslam dinidir - şərti mükəmməl.
Müqəddəs Qurandır bu dinə təməl.

Cəbrail gətirdi ayələrini,
Göstərdi peyğəmbər qayələrini.

Dünyanın çox sirri Quranda vardır,
Onu aşkar edən Pərvərdigardır.

Quran Məhəmmədə olandan nazil,
Adlayıb keçibdir gör neçə yüz il?!

Əsrlər keçdikcə artıb ümməti,
Tanrı buyruğudur hər ibadəti.

Vacib buyurubdur oruc-namazı,
Hər gündə beş dəfə əzan avazı.

Xüms də, zəkat da vacibdir, vacib,
Həzrəti Məhəmməd bu yolu seçib.

Odur yer üzündə Allah Rəsulu,
Gərək biz də gedək O, gedən yolu.

Peyğəmbər ən ali məqama yetdi,
Kəbə evini də ziyarət etdi.

Müqəddəs sayılır Məkkə yolları,
Saflığa aparır müsəlmanları.

***

Tanrı imkan verib Baba Heydərə,
Qəlbində mətləbi, gedir səfərə.

Bu səfər şahıdır səfərlərinin,
Gedir hüzuruna Peyğəmbərinin.

Üzündə sevinc var, gözündə nur var,
Gül açıb könündə gizli arzular.

Kaş hamı ömründə belə sevinə,
Qədəm qoya bilə Allah evinə.

Gec də olsa, çata öz niyyətində,
Gədə Kəbəmin ziyarətində.

Kim bilir, həyəcan keçirir bəlkə?
Onu qarşılayır qədim bir ölkə.

Əvvəl Ər-Riyada enir təyyarə,
Heydər köks ötürür düşəndə yerə.

Axı Peyğəmbərin Vətəmindədir,
Ən əsas səfəri hələ öndədir.

Rəsmi danışıqlar bitdi Kralla,
Ürəyi döyünür xoş bir amalla.

Heydər in könlündən keçən Məkkədir,
Min bir arzu ilə oraya gedir.

Özüylə gətirib nə qədər adam,
Onların hamısı geyinir ehram.

İlk dəfə geyirdi bu qiyafəni,
Ehramda gəzəsən gərək Kəbəni.

Qıldı namazını, etdi ibadət.
Hər namazdan əvvəl tutulur niyyət.

Vətənlə bağlıydı niyyəti Onun,
Dərdi ağır idi doğma yurdunun.

Dilinə gətirib arzularını,
Xalq üçün elədi dualarını.

Əlini qaldırdı köylərə sarı,
Dedi ki, xalqımın sən sən simsarı.

İlahi, səbəb sal işlərimizə,
Əmin-amanlıq ver ellərimizə.

Varsa da bağışla günahımızı,
Nurlara qərq elə sabahımızı.

Həç zaman sur vermə haqsız olana,
Onsuz da inanan çoxdur yalana.

Qüdrətin önündə diz çökürəm mən,
Güc alıram sən in böyüklüyündən.

Ömrümü sərf etdim Azərbaycana,
Kömək ol, işimi çatdırım sona.

Ziyarət etdikə müqəddəsləri,
Duydu səmalardan gələnlərini.

Qəlbində sonsuz bir ümid yaşatdı,
Üsyankar şeytana Heydər daş atdı.

Tanrının üzünə ağ olan şeytan,
Razı olmadı ki, yaransın insan.

Haqqın dərğahından qovuldu onda,
Daşa tutmalıdır onu insan da.

Şeytan kor qoyubdur neçə vicdanı,
Gərək daşlayasan o kor şeytanı.

Nədəncə, qaşları düyünlənmişdi,
Bəlkə göz önünə Vətən gəlmişdi?

Erməni daşnağı şeytandan betər,
Azəri xalqına yetirib xətər.

Heydər in qəlbində keçdi bu hisslər,
Şeytanla daşnağı tutdu bərabər.

Demək erməni də kor olmalıdır,
Şeytantək daşqalaq olunmalıdır.

Onda baxsaydınız Baba Heydərə,
Bənzədi səngərdə duran əsgərə.

Sanki çarşıydı O, din yolunda,
Yarası qan verən Vətən yolunda.

Etdi duasını Mina dağında,
Çatdı arzusuna ahıl çağında.

Peyğəmbər yurdunda kəsdi qurbanı,
Bir az da çoxaldı şöhrəti-şanı.

Onsuz da əvvəldən bağlıydı dinə,
Gəlin, nəzər salaq əməllərinə:

Yenidən tikdirdi "Bibiheybət"i,
Artdı el gözündə qədir-qiyəti.

Kafir fitvasıyla sökülən Ocaq,
Tanrının hökmüylə abad olacaq.

Keçmişdi aradan çox onilliklər,
Dəyişdi Bakıda bir neçə rəhbər.

Bu işi görmədi onun heç biri,
Heydər Baba-tikdi müqəddəs piri.

Dünyaya gəldiyi saf ailədə,
İnam olub Allaha da, dinə də.

Mənəvi güc verdi bu inam Ona,
Bu gücü sərf etdi Vətən adına.

Çox olub Heydər in savab işləri.
Bir dəfə anaraq O, keçmişləri,

Dedi: "Gənc vaxtımda mən neçə dəfə,
Ziyarətə getdim "Əshabi-Kəhf" ə.

Bakıya gələndə altmış il öncə,
İçərişəhərə getdim gizlicə.

Orda yaşayırdı Mir Mövsün ağa,
O zaman güclüydü dinə qadağa.

Böyük çətinliklə tapdım Onu mən,
Dərin ehtiramla öpdüm əlindən.

Ana nəzirini verdim Ocağa,
Cəddi möcüzəli Mir Mövsüm ağa,

Xeyir-duasını dilədi mənə,
O günü anıram mən dönə-dönə.”

Şüvələndə dedi O, bu sözləri,
Kövrəldi, bir az da doldu gözləri.

Kim bilir, bəlkə də elə o gündən,
Məkkə ziyarəti keçdi qəlbindən.

Şükür yaradanın məsləhətinə,
Dahi Heydər çatdı öz niyyətinə.

Ona qismət oldu Məkkə, Mədinə,
Mələklər heyrandır onun əhdinə.

Dua etmək üçün xalqa, millətə,
Getdi Heydər Baba bu ziyarətə.

Tanrı eşidərək diləklərini,
Göylərdən göndərdi mələklərini,

Nə qədər bələdan hifz etdi bizi,
Qoymadı dağılsın Vətənimizi.

MÜBARİZ VARIS

*...İlham Əliyev - enerjili, təşəbbüskar,
dünyadakı siyasi prosesləri dərinədən bilən,
pragmatik bir şəxsiyyətdir... İlham Əliyevə
özüm qədər inanıram.*

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının prezidenti,
(1 oktyabr 2003-cü il)

Fikir içindəyik xeyli zamandır,
Nə işdir düşmüşük, Allah, amandır?!

Səhəti pozulub Heydər Babanın,
Ürəyi açılmır elin-obanın.

Cavanlar elə bil erkən qocalıb,
Hamının könlünü qəm-kədər alıb.

Nigaran baxışlı olub analar,
Ələ xına yaxmır nazlı sonalar.

Gözlər yolda qalıb, əllər çənədə,
Nəvəsindən soyuyubdur nənə də.

Həyacan keçirir səngərdə əsgər,
Onu da qəmlədi bu qəfil xəbər.

Ancaq haqqı yoxdur sarsılsın bir an,
Nə qədər kənd-şəhər qalıbdır viran.

Dağ-daş dilə gəlib, "qayıdın!" - deyir,
İgid əsgərlərdən imdad diləyir.

Elə bil damarda yavaş-yavaş qan,
Başqa cür olarmı duyğulu insan?

Sanki təbiət də qoşulub bizə,
Yer-göy şərik çıxır kədərimizə.

Kəsib bülbüllər də öz nəğməsini,
Bulaqlar söndürüb zümzüməsini.

Günəş də düşübdür hərərətindən,
Sanki Ay çıxıbdır öz orbitindən.

Aylı gecələrin azalıb sayı,
Son vaxtlar kasaddır yerin nur payı.

Ulduzla bəzənmir axşamlar səma,
Dağlar fağır-fağır baxır adama.

Zirvələr əriyir qəm çəkə-çəkə,
Yoxsa hiss eləyib onlar təhlükə?

Bəs hamı Xəzərin şahənəliyi?
Dənizlər bacarmır bigənəliyi.

Qüssəli görünür coşqun dalğalar,
Küləyin səsində bir sızıltı var.

Çəkib nəfəsini içinə dəniz,
Az qalır can verə, keçinə dəniz

Tanrıya üz tutub bütün insanlar,
Dilində alqışı, duaları var:

“İlahi, Heydəri çox görmə bizə,
Çəkilməz dərd vermə ellərimizə.

Bizim ömrümüzdən kəsib ver Ona,
Vətənin o müdrik, dahi oğluna.

Vətənin köksündə ürəkdir Heydər,
Bütün türk elinə gərəkdir Heydər.”

Qardaş Türkiyənin Cumhurbaşkanı,
O dünya şöhrətli, müdrik insanı,

Dəvət eləyərək öz ölkəsinə,
Diqqətlə yanaşib müalicəsinə,

Qardaş köməyini təklif elədi,
Tanrıdan Heydərə şafa dilədi.

Məşhur “Gülhanə”də bütün həkimlər,
Bircə an içində oldu səfərbər.

Ürəkdə qüsurlar olundu aşkar,
Bu qəlb qüsurunun bir səbəbi var:

Bu ürək el dərdi çəkib həmişə,
El yolunda girib ən ağır işə.

Zəmanə dəyişdi, Heydər bir ara,
Yaşadı dözərək haqsızlıqlara.

Ancaq dözümlün də bir həddi vardır,
İndi üzə çıxan bu ağırlardır.

Burda müalicə çatanda başa,
Getdi “Klivlend”ə, uzaq ABŞ-a.

Yenə davam etdi müalicələr,
Ötdü neçə günlər, neçə gecələr.

***

Prezident seçkisi gedir ölkədə,
Yenə müxalifət qalib kölgədə.

Çünki xalq inanmır populistlərə,
Əsassız sözlərə, yalan vədlərə.

Namizəd verilib İlhamla Heydər,
Yalnız Onlar üçün səs verər ellər.

Xalqa xidmətləri göz önündədir,
Yerləri millətin ürəyindədir.

Qəlblərə hakimdir Heydər həsrəti,
Hələ düzəlməyib Onun səhəti.

Hələ okeanın o tayındadır,
Elə bilməyin ki, öz hayındadır,

Xəstə vaxtında da xalqı düşünür.
Ancaq hiss etdi ki, həyatı sönür,

Göndərdi sonuncu müraciəti,
Fikrini xalqına bildirdi qəti:

“Əziz soydaşlarım, həmvətənlərim,
Sizə ünvanlanıb mənim sözlərim.

Neçə illərdir ki, çalışıb birgə,
Qurmuşuq müstəqil, sivil bir ölkə.

Adlayıb keçmişik çətinliklərdən,
Mən dəstək almışam həmişə Sizdən.

Təşəkkür edirəm hər birinizə,
Xoşbəxtlik dilərəm ürəkdən Sizə.

Ancaq görüləsi çox iş var hələ,
Rahat olammarıq biz indən belə.

Şəhid ruhlarını etmək üçün şad,
Gərək Qarabağı eləyək azad.

Gərək yaxınlaşaq əsas hədəfə,
Budur qarşımızda duran vəzifə.

Son vaxt səhətimdə problemlər var,
Bununla bağlıdır verdiyim qərar:

Geri çəkilibəm mən seçkilərdən.
Xahişim budur ki, həmvətənlərdən,

İlham Əliyevə versinlər dəstək,
Bu heç də deyildir bir şəxsi istək.

Parlaq gələcəyi təmin etməyə,
İstiqlal yolunda öndə getməyə,

Bilin, hamıdan çox qadirdir İlham,
Siyasətçi kimi nadirdir İlham.

Görülən işləri O, etməz hədər,
Ona inanıram mən özüm qədər”.

Gözlənilməz oldu bu müraciət,
Çünki öyrəşmişdi Heydərə millət.

Hamı arzuladı sağolsın özü,
Ancaq müqəddəsdir Onun hər sözü.

Heydər in İlhama varsa inamı,
Ona səs verəcək seçkidə hamı.

Xalq getdi seçikyə bu əqidədə,
İlham qalib gəldi son nəticədə.

O, bəyan elədi öz niyyətini,
Yürüdəcək Heydər siyasətini.

Vətən çiçəkləndi bu siyasətlə,
Yarışdıq dünyada çox məmləkətlə.

İmzalar içində imzamız oldu,
Heydər gedən yollar müqəddəs yoldur.

Elə ki, başladı fəaliyyətə,
Müraciət edib dedi millətə:

“Lazım bilirəm ki, bu sözü deyəm,
Hər bir vətəndaşın prezidentiyəm.

Qorumaq naminə müstəqilliyi,
Biz gərək qoruyaq milli birliyi”.

Bu sözlər hamıda inam yaratdı,
Eşidib bilənin qəlbinə yatdı.

Şükür elədik ki, qadir Allaha,
İlhamla gedirik xoşbəxt sabaha.

***

Hər an “Kliviend”dən gözlədik xəbər,
Dedik ki, sağalsın Babamız Heydər.

Ancaq saydığımızı sayırdı fələk,
Əsdi üstümüzə uğursuz külək.

Artıq dünyasını dəyişdi Heydər,
Milləti sarsıtdı bu qəfil xəbər.

Mənalı ömrünü vursa da başa,
Gəlmədi dünyaya etsin tamaşa,

Cahanda əbədi qoydu izini,
Qatdı gecəsinə öz gündüzünü.

Onsuz da gedən vaxt ömürdən gedir,
Bircə an bilmədi rahatlıq nədir.

Ömrünü sərf etdi xalqa xidmətə,
Nəhayət qovuşdu əbədiyyətə.

Bu acı xəbəri eşidən kimi,
Göynədi qəlblərin ən incə simi.

Xalqını düşünən, eli düşünən,
Gələcək günləri, ili düşünən,

Hər kəsin gözüne çökdü qaranlıq,
Qəlbə hakim oldu bir nigaranlıq.

Heydər dəyişəndə öz dünyasını,
Xalq matəm eləyib tutdu yasını.

Axı asan deyil dahi itirmək,
Rəhbəri itirmək, şahı itirmək.

Bəlkə şah deməklə batdım günaha,
Amma O, dönmüşdü qəlblərdə şaha.

Həqiqətdə nə şah, nə sultan idi,
Nə taclı bir kral, nə də xan idi.

Xalq özü seçmişdi Heydəri rəhbər,
Özü də sevirdi dünyalar qədr.

Canlı əfsanəyə dönmüşdü Heydər,
Şanlı bir tarixdir Heydərli günlər.

Artıq itirmişik o dahini biz,
Qəm üstə köklənib ürəklərimiz.

Gecəni keçsə də yatmayıb heç kəs,
Vicdanı olan kəs heç yata bilməz.

Kəsib verilişi bütün efirlər,
Bu acı xəbəri tez-tez verirlər.

Kədr bürüyübdür Azərbaycanı,
Hamı xatırlayır dahi insanı.

Ruhu qarşısında biz əyirik baş,
Kədrli gözlərdə giləlnib yaş.

Bir qədr itirib özünü hamı,
Görəsən neyləyir xalqın İLHAMI?

Bu itki olsa da dözülməz, çətin,
İlham rəhbəridir bu məmləkətin.

O gərək göstərə səbr, qətiyyət,
Ona göz dikibdir bu qədr millət.

Xarici ölkədə səfərdədir O,
Həm də Baş Komandan - sərkərdədir O.

Millətin bu çətin, ağır günündə,
Əsgərlər dayanıb düşmən önündə.

Bəllidir erməni mənəviyyəti,
Əldən vermək olmaz hər ehtiyatı.

Ehtiyac yox imiş bu həyacana,
Bütün reallıqlar bəllidir Ona.

Dərindən dərk edir məsuliyyəti,
O, gərək qorusun yurdu, milləti.

Hava limanında enəndə yerə,
Çağırdı təcili bir müşavirə.

Müvafiq orqanlar aldı göstəriş:
“Gərək qaydasında olsun hər bir iş,

Hissə qapılmasın heç kimsə gərək,
Çətin məqamda da səbr göstərək.

Böyük ehtiramla dəfn edək Onu,
Hörmətlə yad edək əziz ruhunu”.

Heç nə ürəkləri ovuda bilmir,
Acı dumanları xəyaldan silmir.

Ağır-ağır enir təyyarə yerə,
Gərir sinəsini sərt küləklərə.

Matəm libasıdır hava limanı,
Hüzn bürüyübdür hər bir insanı.

Cənab prezident qalxır uçağa,
Xəyalən qayıdır əvvəlki çağa.

Hər an qayıdanda uzaq səfərdən,
Qürurla enərdi O, pillələrdən.

Gedişi-gəlişi, hər bir səfəri,
Gətirdi xalqıma neçə zəfəri.

Bu gəliş Heydər in son gəlişidir,
Ancaq O, bu dəfə çiyində gedir.

Tabutun üstündə dövlət bayrağı,
Tabutun içində elin dayağı.

* * *

Bakı görməyibdir belə izdiham,
Bənzəyir bir sonsuz selə izdigam.

Millət vidalaşır ulu öndərlə,
Sonuncu görüşdür dahi Heydər lə.

Küçələr, meydanlar insanla dolu,
Eyni ünvanadır hamının yolu.

İnsanlar axışıb buraya gəlir,
Tabutu qoyulmuş saraya gəlir.

Bu saray Heydər in öz əsəridir,
Buradan sonuncu mənzilə gedir.

Varis bəxş eləyib xalqa, millətə,
Gedir sonsuzluğa, əbədiyyətə.

Bu varis el yükü daşıyacaqdır,
Heydər in əməli yaşayacaqdır.

İndi hamı kimi O da qəmlidir,
Ürəyi qübarlı, gözü nəmlidir.

Bu cəsur insanın çətin günüdür,
Əziz atasının dəfn günüdür.

Qəmə qərq edərək Azərbaycanı,
Yerindən tərpənir bir qəm karvanı.

Sonuncu ünvanıdır Fəxri Xiyaban,
Burda uyuyacaq o dahi İNSAN.

Daima qıblərdə yaşayacaqdır,
Müqəddəs məzarı ziyarətgahdır.

Heydər ölməyibdir, Heydər diridir,
Azərbaycan Onun şah əsəridir.

Canını Vətənə elədi fəda,
Yox idi Heydərən qoca dünyada.

Neyləyək, dünyanın qaydası budur:
Bir yandan yaradır, bir yandan udur.

Daim hiss etsək də Onun yerini,
İlham yaşadacaq əməllərini.

Bu ağır itkidən sarsılsan da sən,
Ey Vətən, məğrur ol, tənha deyilsən.

Bakı - Tbilisi - Ceyhan layihəsinin
qatılma sənədlərinin imzalanması ilə əlaqədar sənədlərin
imzalanma mərasimi

Bakı, 3 fevral 2004

Varis yetişdirib O, İlham kimi,
O da xalq yolunda yanır şam kimi.

***

Allah vergisidir layıqlı varis,
O, həm savadlıdır, həm də mübariz.

Əsil sərkərdədir, əsil diplomat,
Tanınmış liderlər Ona qalıb mat.

Yolun davamcısı bəllidir bəlli,
Vətən övladına budur təsəlli.

Yaxşı ki, Heydərən sonra İlham var,
Demək, gələcəyə böyük inam var.

Demək, durmayacaq türkün karvanı,
Uğurla gəzəcək bütün dünyanı.

Babamız Heydər in oğul balası,
Ümid məşəlidir, qeyrət qalası.

Bu məşəl daima şölələncək,
Hər an yolumuza nur ələncək.

Ona dikilibdir gözü ellərin,
Adıdır ən şirin sözü ellərin.

Coşqundur ilhamı, qaynardır təbi,
Onu yetiribdir Heydər məktəbi.

Vətən qarşısında verib imtahan,
Ona, "Əhsən!" - deyir bu böyük cahan.

Yaradan veribdir əsil istedad,
Olubdur Vətənə əvəzsiz övlad.

Babası Əzizdir, atası Heydər,
Doğrudan, ot kökü üstündə bitər.

Əziz Əliyevi sevdi Dağıstan,
Rəhbərlik eləyib orda bir zaman.

Onu unutmayıb dağlı xalqları.
Var olsun onların əhdi, ilqarı!

Böyük alim olub, müdrək bir insan,
Vətən unutmayıb onu heç zaman.

İlhamı ucaldan qan yaddaşdır,
O, yurdun ən ali Vətəndaşdır.

Atadan öyrənib əzmkarlığı,
Vətənlə bağlıdır Onun varlığı.

Savadı, biliyi həddən-ziyadə,
Ağlı, düşüncəsi çox fəvqələdə.

Zirvələr fəth etdi öz biliyilə,
Ucalıq qazandı sadəliyilə.

Ellərin dərđini anladı daim,
Dərđli insanlara oldu mülayim.

Poladtək sərt oldu riyakarlara,
Göz yuma bilmədi haqsızlıqlara.

Doğrultdu xalqının ümidlərini,
O, çəkdi xalqının dərđi-sərđini.

El yükü daşdı çiyinlərində,
Dayaq oldu elin dar günlərində.

Sarsılmaz təməldir vüqarımıza,
Hərərət gətirdi baharımıza.

Heydər ruhu göydə, İlham yerdədir,
Millətin gözündə zirvələrdədir.

Ey qaçqın qardaşım, köçkün qardaşım,
Ey qəlbi yaralı, düşgün qardaşım,

Darıxma, yurduna qayıdacaqsan,
Qürbət acısını unudacaqsan.

Vüqarlı Komandan, qüdrətli ordu,
Azad eləyəcək bu doğma yurdu.

Zəfər nəğməsini bəstələyəcək,
İstiqlal yoluna nur çiləyəcək.

Bizim olacaqdır Xocalı, Şuşa,
İnsanların qəlbi gələcək cüşa.

Yenə də şənlonər Ağdam, Füzuli,
Dinər bülbüllərin lal olmuş dili.

Geri alınanda Laçın, Zəngilan,
Doğma ocaqların başına dolan.

Cəbrayıl, Kəlbəcər köklənər saza,
Könüllər məst olar bir xoş avaza.

Daşnak diz çökəndə türkün önündə,
Üzü güləcəkdir Xankəndinin də.

Müzəffər ordunun Baş Komandanı,
Zəfərə çatdırar Azərbaycanı.

ŞƏHƏRLƏR, SƏFƏRLƏR

İlham Əliyevə gəlir dəvətlər,
Yolunu gözləyir böyük dövlətlər.

Gedir ilk səfərə rəhbər olaraq,
Parisdə gözləyir Onu Jak Şirak.

“Yelisey” sarayı bayram ruhludur,
Fransız əsgəri fərəhat durur.

Qarşılayır İlham Heydər oğlunu,
Azəri yurdunun rəhbər oğlunu.

Bütün dünya baxır bu mərasimə,
Dost gülür, düşmənlər düşür tilsimə.

Zəngin ənənəli qədim bir ölkə,
Ehtiram bəsləyir türk oğlu türkə.

Möhtəşəm Parisdə vardır həyəcan,
Bu gün qonaq gəlir dost Azərbaycan.

Bu dostluq mirasdır ulu Heydərdən,
O, heç vaxt silinməz düşüncələrdən.

Duyub İlhamdakı əzmi, hünəri,
Şirak xatırlayır yenə Heydəri.

Orden təqdim edir İlhama Şirak,
O, alır ordeni övlad olaraq.

Heydər Baba olmasa da həyatda,
Çatır ünvanına bu mükafat da.

Fransa lideri çıxış eləyir,
O, qısa məzmunlu nitq söyləyir:

“Azərbaycan bizə dost bir ölkədir,
Bu dostluq, getdikcə inkişaf edir.

Gərək səngiməsin bu əlaqələr,
Yenə də dost olsun xalqlar, ölkələr...”

İlham Heydər oğlu başlayır sözə:
“Şərikəm mən Sizin mövqeyinizə,

Onsuz da həmişə sülhsevərlik biz,
Sülh olub başlıca prinsipimiz.

Ancaq təəssüf ki, neçə illərdir,
Xalqımız savaştan əziyyət çəkir.

İştahı böyükdür Ermənistanın,
Odur günahkarı qanlı davanın.

Məcburən çəkiblər savaşa bizi,
İşğal eləyiblər ərazimizi.

Heydər Əliyevin dühası ilə,
Atəşkəs mövucduddur arada hələ.

İndi əvvəlkildən fərqli olaraq,
Ordu dura bilir xalqına dayaq.

Ancaq istəmirik müharibəni,
Qoy bunu biryolluq bilsin erməni.

Bizim torpaqları qaytarmalıdır,
“Artsax” erməninin xam xəyalıdır”.

Biz sülhsevər xalqın övladlarıyıq,
Ədalətli sülhün tərəfdarıyıq.

***

Növbəti təntənə Kremldədir,
Prezident növbəti səfərə gedir.

Çoxdur bu səfərin kövrək məqamı,
Onu bu şəhərdə tanıyır hamı.

Burada bitirib ali məktəbi,
Budur tanışlığın əsas səbəbi.

Yaddaşda nə qədər xatirələr var,
Çoxdur Moskvada vəfahi dostlar.

Görüşə gələndə həmin dostlarla,
Keçmişə boylandı O, iftixarla.

Onun müəllimlik fəaliyyəti,
Ağlı, savadı, mədəniyyəti,

Məşhur eləyibdir burada Onu,
Şanlı millətimin cəsur oğlunu.

Rəsmi görüşlərdə mövqeyi qəti,
Yenə Qarabağdır əsas söhbəti:

“Beynəlxalq hüquqa əsaslanaraq,
Gəlin, ədalətli söhbət aparaq.

Rusiya edirsə vasitəçilik,
Nümayiş etdirsən gərək, qətilik.”

İlhamla danışmaq çətindir, çətin,
Bu dəmir məntiqə heyrandır Putin.

Zəkası hamını salır heyrətə,
Zəka üstün gəlir bic siyasətə.

• • •

“Çankaya köşkü”ndə bir canlanma var,
İlham Əliyevdir buna səbəbkar.

Təşrif buyurubdur qardaş ölkəyə,
Onu alqışlayır böyük Türkiyə.

Qoşa dalğalanır bayraqlarımız,
Dünyaya yayılır soraqlarımız.

Himnimiz səs salır Qara dənizə,
Sanki acıq verir düşmənimizə.

Qoy hamı görsün ki, türkün karvanı,
Yenə də dolayır bütün dünyanı.

Biz iki dövlətlik, ancaq bir millət,
Bu bir reallıqdır, bu bir həqiqət.

Bu söz əmanətdir Heydər Babadan,
Heç vaxt unutmasın qoy bunu cahən.

Qaraul düzülüb, dayanır maşın,
Boynuna sarılır qardaş qardaşın.

Əhməd Nəcəf Sezər - Cümhurbaşkanı,
Xoşbəxt ölkə sayır Azərbaycanı.

İlham Əliyev tək gənc bir lideri,
Heydər Baba kimi ulu öndəri.

Yetirə bilibsə bu xalq, bu millət,
Xoşbəxt olmalıdır həmin məmləkət.

El elə qovuşur, millət millətə,
Birlik qalib gələr yalnız zillətə.

Türkün birliyindən danışır hamı,
Anadoluda var dostluq bayramı.

İstanbul, Ərzurum, Qars vilayəti,
Bizim kimi çəkir Heydər həsrəti.

Adına park salır, heykəl qoyurlar,
Mübariz varisi alqışlayırlar.

Heykələşmək haqqı qazanıb öndər,
Heykəli önündə baş əyir ellər.

***

Budur, özbəklərin vətənidədir,
İndi də başqa bir dost elindədir.

Ehtiram göstərib gələn dəvətə,
Özbəkistan adlı bir məmləkətə,

Daşkənd şəhərinə qonaq gəlibdir,
Ali bir təntənə düzənənibdir.

Yenə türk bayrağı dayanıb qoşa,
Qəlb ilhama gəlib, köüllər cuşa.

Burda da heykələ dönübdür Heydər,
Yaşasın, var olsun vəfalı ellər!

Birlikdə xoş keçir ömrün anları,
Kaş bunu görəydi türk xaqanları.

Bəlkə səhvlərini anlayardılar,
Bəlkə bir-birini danlayardılar.

Olmazdı mənasız, qanlı savaşlar,
Heç vax vuruşmazdı o türk qardaşlar.

O zaman qüdrətli Turan olardı,
Türklər bu dünyanı quran olardı.

Ancaq əldən verdi onlar fürsəti,
Düşmən parçaladı bu məmləkəti

Tarixin dərsləri acıdır, acı,
Necoldu Teymurun şanlı taxt-tacı

Dəyişib zəmanə, dəyişib dövrən,
Yaddan çıxarmayaq keçmişi bir an.

Qoruyub saxlayaq birliyimizi,
Düşmən təkləməsin hər yerdə bizi.

İlham Əliyevin Daşkənd səfəri,
Elin bayramıdır, türkün zəfəri.

Əsil nümunədir türk dünyasına,
Təhfədir türkçülük ideyasına.

Türkün tarixinə edib ehtiram,
Səmərəyə gəlir Daşkənddən İlham.

Ziyarət eləyib Teymur Xaqanı,
Sonra tərək eləyir Özbəkistanı.

Qayıdır Vətəni Azərbaycana,
Bura qibləgahdır, bura bir ana.

Bütün səfərlər də onun üçündür.
Danışq aparıb bir neçə gündür,

Möhkəm olsun deyə dostluq telləri,
Həvəslə dolaşır qardaş elləri.

Vətənin naminə, xalqın naminə,
Başqa bir səfərə gedəcək yenə.

Şəhərlər, səfərlər yeni-yenidir,
Ancaq hər birində məqsəd eynidir.

Məqsəd qüdrətli bir Azərbaycandır,
Xoşbəxt nəsilərdir, xoş güzərandır.

***

Abidə açılır Strasburqda,
Dərin mənalər var bu təmtəraqda.

Qonaq-qaralıdır bu günkü törən,
Çoxdur bir-birinə suallar verən:

Görəsən bu kimin abidəsidir?
Kimin tarixinin ölməz səsidir?

Üzlərdə təəccüb hökm sürürdü.
Bu sual hamını düşündürürdü,

Bu Dədə Qorqudun abidəsidir,
Türkün əsrlərdən gələn səsidir.

İlk dəfə eşidib "Dədə" sözünü,
O sivil Avropa döyü gözüdü.

Hamını mat qoydu sözün hikməti,
Tarixdə yaşayan izin hikməti.

Dədə ağsaqqaldı, Dədə böyükdü,
Dədənin önündə şah da diz çökdü.

Bax, burdan başlanır demokratiya,
Bunu bilməlidir müasir dünya.

Bilsin ki, böyüksüz qalan bir ocaq,
Közdən kasad olub, tez qaralacaq.

Aləmə nur saçır Vətən ocağı,
Göylərdədir Azərbaycan bayrağı.

Avropa Şurası - nüfuzlu qurum.
Burda gönründü fəxrim, qürurum.

Dədəm Qorqud iqamətgah önündə,
Durur Avropanın lap göbəyində.

Bu şərəfi İlham bəxş edib bizə,
Eşq olsun şərəfli rəhbərimizə.

Dədəni mat qoydu nəvə qeyrəti,
Qoca Avropanın artdı heyrəti.

Tarixim önündə baş əyir bəşər,
Tarix şanlıdırsa tez heykəlləşər.

Ehtiram olmasa ulu keçmişə,
Gələcək şübhəli olar həmişə.

Kökə bağlanmasa əgər gələcək,
Olub-keçənləri zaman siləcək.

Biz bələd olsaq da "rokn-rol"a, "pop"a,
Sazı tanıyırdı qoca Avropa.

Tarixi bəzən də siyasət yazdı,
Tarix yazmaq üçün alimlik azdı.

İlham yada saldı Dədə Qorqudu,
Qoymadı susmağa qopuzu, udu.

Başımız üstündə gülürdü səma,
Yer-göy əhsən dedi müdrik İlhama.

Heyrətə saldıqca O, Avropanı,
Onlar alqışladı Azərbaycanı.

El-elə qovuşdu, könül-könülə,
Xar olan düşməni demirəm hələ.

Xəyallar qayıtdı ötən zamana,
Dədələr görəkdir Azərbaycana.

Tanıtdı Dədəni uzaq ellərdə,
Özü Dədələşdi düşüncələrdə.

• • •

İlham Heydər oğlu Naxçıvandır,
Şərqdə məşhur olan bir ünvandır.

Əzizdən əzizdir bu diyar Ona,
Sevinir, gəlibdir ata yurduna.

Çətin məqamında Heydər Babanın.
Görüb ülfətini elin-obanın.

Heydər elə dayaq, el də Heydərə,
Onlar üstün gəlib çətinliklərə.

Naxçıvan olduqca qədim diyardır,
Gör neçə minillik tarixi vardır?

Səkkiz əsrdir ki, "Möminə-Xatın".
Saxlayır izini qədim həyatın.

Əbubəkr oğlu Memar Əcəmi,
Heyran eləyibdir bütün aləmi.

Daşlar üzərinə vurduğu naxış.
Pozulmur, görsə də neçə bahar-qış.

Yaşını kim bilir "Qarabağlar"ın?
O bir simvoludur əski çağların.

Neçə il əvvələ qayıdır xəyal,
Naxçıvan çəkirdi ağır dörd-mələl.

İndi xatirəyə dönüb o günlər,
Qalmayıb əvvəlki o çətinliklər.

Artıq insanların başqadır halı,
Dəyişib dağların yaşılı-alı.

Hər yanda toy səsi, şənlik səsi var,
Qəlblərin başqa bir təranəsi var.

Yaşamaq həvəsi birə min artıb,
Ömür gözəlləşib, ömür-gün artıb.

İnkişaf yoluna çıxır Naxçıvan,
Gələcəyə nikbin baxır Naxçıvan.

Gedir gələcəyə inamla dolu,
İnamlı bir yoldur İlhamın yolu.

Hələ irəlidi çox səfərlər var,
Yolunu gözləyən çox şəhərlər var.

Ona bu yollarda uğurlar olsun,
İlham Heydər oğlu daim var olsun!

HEYDƏR OCAĞI

Nəçə min ildir ki, yaranıb bəşər,
İnsan olan yerdə var xeyir və şər.

Həm xeyir, həm də şər - insan əməli,
Habillə Qabildən gəlir-təməli.

Qabil törədidir ilk cinayəti,
Yaman qərībədir insan xisləti.

Şər törədən insan axtarır xeyir,
Düzlükdən danışan yalan da deyir.

İlk insan yaşayıb mağaralarda,
Ov üçün dayanıb hey pusqularda.

Alıb təbiətdən qənimətini,
Əvvəl çiy yeyibdir ovun ətini.

Qışın soyuğunda qalıb nələc,
Od üçün, göz üçün duyub ehtiyac.

Artıqca varlığın hissi, şüuru,
Bildi ki, yaş yanmır, yanır tək quru.

Tanrı od da verdi bir gün insana,
İnsan odu duydu hey yana-yana.

Gördü ki, yandırır, əlini çəkdi,
Amma vaxt keçdikcə öyrənəcəydi;

Odun istisinə isinməyi də,
Oddan çəkinməyi, pəsinməyi də.

Ocaqda bişən ət başqa dad verdi,
İnsan bu alova, oda ad verdi.

O vaxtdan yarandı "ocaq" kəlməsi,
Ocağın iyi var, ocağın səsi.

Bu iydən, bu səsdən həzz aldı insan,
Ayrıla bilmədi öz ocağından.

Haraya getdisə, ora qayıtdı,
Gələndə ocağa bir odun atdı.

Yenə alov oldu ocağdakı köz,
Nə köz unuduldu, nə də ki, bu söz.

İnsantək ocağ da yaşadı ömür,
Nəçə ki insan var, ocağı sönmür.

Bu sözün başqa bir mənası da var -
Nə qədər istəsən danışmaq olar.

Elə dərinidir ki, onun hikməti,
Heç kim bu hikməti açə bilmədi.

Tanrıya çox yaxın bəndələr ki var,
Müqəddəs ocağa sahibdir onlar.

Bitib tükənməzdir möcüzələri,
Ziyarət edirik belə yerləri.

“Kərbəla” ocaqdır, “Məşhəd” də ocaq,
İman olan qəlbə hey nur saçacaq.

Dünyada müqəddəs bir ocaq da var,
Dünyanı duyan kəs bunu anlayar.

Bu ocaq müqəddəs Azərbaycandır,
Buranı dolaşan bütün cahandır.

Qoynunda nə qədər ziyarətqah var,
Şükür qismətinə, ey Pərvərdigar!

Kəm baxan olarsa Azərbaycana,
Bəla verəcəkdir yaradan ona.

Heydər Baba kimi sevək bu yurdu,
“Azərbaycan” adlı bir ocaq qurdu.

Bu ocaq içində bir ocaq da var,
O ulu öndərdən qalib yadigar.

Bu ocaq ədalət, hünər ocağı,
Heydər ocağıdır, Heydər ocağı.

Bir qədər əvvələ qayıdaq, gəlin,
Çıxaq seyranına biz əlli ilin.

Əfsanəyə dönmüş bir məhəbbətlə,
İncə diləklərlə, ülvə niyyətlə,

Sevdi bir-birini Zərifə, Heydər,
Sonradan ailə qurdu bu gənclər.

Ailə quruldu, bir ev yarandı,
Vətənimdə bir ocaq da qalandı.

Onun təməlinə yatır halallıq,
Evdə hökm sürür əmin-amanlıq.

Heydər DTK-da məsul işçidir,
Vətənə, xalqına O, xidmət edir.

Zərifə xanım da həkim-alimdir,
Onun iş sahəsi sirli elmdir.

Azəri qızıdır, abır-həyalı,
Fikri, düşüncəsi nurlu, ziyalı.

Göz həkimi olub yəqin bu üzdən,
Qoymayıb nur getsin işıqlı gözdən.

İlahi, insanda böyüklüyə bax,
Tale yollarında yandırır çıraq.

Sədaqət gördükcə könül şahından,
Razılıq elədi öz Allahından.

Bir körpə gülüşü, körpə nəfəsi,
Dəyişir insanda eşqi, həvəsi.

Adi qayğılar da dəyişdi tamam,
Dünyaya gələndə Sevilə İlham.

Övlad ocaq üçün sönməz işıqdır,
"Oğul arxadırsa, qız yaraşığıdır."

Uşaqlar böyüyüb təhsil aldılar,
Həyatda dəyərli insan oldular.

Sevil xanım seçdi şərqşünaslığı,
İlham üstün tutdu diplomatlığı.

Adi axarıla getsə də zaman,
Dəyişir talelər, dəyişir dövran.

Dəyişdi fəsillər, dəyişdi illər,
Heydər xalqımıza olmuşdu rəhbər.

İndi el qayğısı, el dərdi çəkir,
Xalq üçün yaradır, xalq üçün tikir.

Tikdiyi evlərdə işıq yandırır,
Vətən məşəlini alovlandırır.

Şəxsi taleyini unudub tamam,
Bir də baxıb gördü övladı İlham,

Yetkin ziyalıdır, cavan bir oğlan,
Onunçun da olsun gərək toy, nişan.

Elin adət ilə, ənənə ilə,
İlham da özünə qurdu ailə.

Bəs gəlin kim idi? - Allah bəndəsi,
Ziyalı bir nəslin nümayəndəsi.

Ata da alimdir, ana da alim,
Mehriban xanımın özü də həkim.

Getdikcə gur yandı Heydər ocağı,
Ümididir, gümandır Heydər ocağı.

Bu evdə hər kəsin işinə baxsan,
Hamısı humanist, xeyirxah insan.

Siz baxın tanrıdan gələn qismətə,
Ömrü sərf edirlər xalqa xidmətə.

Fələyin işindən baş açmaq olmur,
Tale yazısından heç qaçmaq olmur.

Dərdə düşər oldu o böyük insan,
Zərifə xanım da getdi dünyadan.

Dünyadan Heydər in dünyası getdi,
Sanki anaların anası getdi.

Olduqca çətindir həmdəm itirmək,
Pərvanələr üçün bir şəm itirmək.

Çox ağır olsa da bu dərd, bu kədər,
Ona da dözməyi bacardı Heydər.

Sevinc payı aldı nəvələrindən,
Şikayət etmədi öz taleyindən.

Bu dahi insanın bax qismətinə,
Yenə də taleyi düşdü çətinə.

Erməni fitvası, Qorbaçov kini,
Sındıra bilməzdi o cür dahini.

Heydər vəzifədən getsə də tamam,
Üstünə yağsa da nahaq ittiham,

Həç vaxt əyilmədi qürbət diyarda,
Vüqarla dayandı fırtınalarda.

Onda sipər oldu ataya İlham,
Hər cür təhlükəyə, xataya İlham,

Gərdi sinəsini qeyrətli oğul,
Həç kimdən qorxmadı cürətli oğul.

Qürbətdə dözərək çətinə Heydər,
Yenidən qayıtdı Vətənə Heydər.

Qoymadı dağılsın Azərbaycanı,
İflasa uğradı düşmən planı.

Heydər ocağından nur aldı millət,
Millətlər içində yer aldı millət.

***

Özü olmasa da izi qalıbdır,
Onun ideyası, sözü qalıbdır.

Daim yaşayacaq bu ideyalar,
Çünki bu dahinin davamçısı var.

Əzabla, qayğıyla, şərəflə dolu.
İlham Əliyevdir gedən bu yolu.

Bu yol alın yazısıdır, taledir,
O, şərəfli yolu vüqarla gedir.

Oğultək atanın dayağı İlham,
Qoymadı ki, sönsün ocağı İlham.

Bağbanı olan bağ verəcəkdir bar,
Heydər ocağında bir Heydər də var -

Babamız Heydər in nəvəsi Heydər,
İlhamın ilhamı, həvəsi Heydər.

Baba çox sevirdi nəvə Heydəri,
Nəvələr içində başqadır yeri.

Heydərdir Babanın oğul nəvəsi,
Onun şirin, şəkər, noğul nəvəsi.

Fəxri Xiyabanda, məzar önündə,
Farağat dayanıb bir qış günündə,

Böyük adam kimi baş əyir Heydər,
Görəsən qəlbində nə deyir Heydər?

Uşaq xəyalında canlanır nələr?
Yəqin yadındadır babalı günlər.

Min sual qonubdur məsum gözüne,
Bəlkə də söz verib özü-özünə:

“Ay Baba, adını doğruldacağam,
Hələ balacayam, hələ uşağam.

Savadlı olacam mən sən in kimi,
Sənintək sevəcəm öz Vətənim.

Xidmət etməklə xalqa, millətə,
Oğul olacağam bu məmləkətə”.

Belə bir arzusu olubdur yaqın,
Tanrım, bu arzunu özün eylə çin.

***

Parisdə, YUNESKO qərargahında,
Bir izdiham vardı yenə yaxında.

Neçə ölkələrdən nümayəndə var,
Xoş bir məqsəd üçün gəlib qonaqlar.

Əlli dörd ölkənin rəyinə görə,
Diplom veriləcək yeni səfirə.

Diqqət mərkəzində Azərbaycanıdır,
Bizim Vətən üçün sevincli andır.

Çünki “Xoş məramlı səfir” adını,
Bu gün alır Azərbaycan qadını.

Mehriban xanımdır təltif olunan,
Halal zəhmət ilə bu adı alan.

Bu insan bağlıdır xalqın irsinə,
Qürurla baxırıq biz mərasimə.

Çünki ilk dəfədir bu yüksək adı,
Alır Vətənimin şanlı övladı.

Ən böyük sərvətdir mədəni sərvət,
Dünyada onunla tanınır millət.

Mədəni sərvəti qoruyub gərək,
Gələcək nəsilə ərməğan verək.

Əgər qorumasaq mədəni irsi,
Dünyadan silinər millətin izi.

Qulluq eləyərkülvi niyyətdə,
Xidmət göstərərək mədəniyyətdə,

Ürəklə çalışıb Mehriban xanım,
Onunla fəxr edir Azərbaycanım.

Tarixi yaşatmaq bir igidlikdir,
Onun da mənbəyi işdir, bilikdir.

Hər işi igidlik nümunəsidir,
O, türk qadınının məğrur səsidir.

Bu gün xoş gündür elin-obanın,
Ruhu şad olacaq Heydər Babanın.

Çünki Parisdəki böyük təntənə,
Onun ocağıyla bağlıdır yenə.

Heydər ocağından nur alır Vətən,
Şəfəqlər qoynunda ucalır Vətən.

Varlığı sevinədir, yoxluğu kədər,
Daim yaddaşlarda qalacaq Heydər.

İndi İlham tutub Onun yerini,
Yaşadır müqəddəs əməllərini.

Getdikcə gur yanıb Heydər ocağı,
Ümidir, gümandır Heydər ocağı.

MÜNDƏRİCAT

Ön söz	3
Müəllifdən	9
Qoşa zirvə	13
Azərbaycan salnaməsi	18
Generalın ömür yolu	31
Milli tərəqqi dövrü	44
Moskvada keçən illər	55
Vətəndədir Vətən oğlu	83
"Əsrin müqaviləsi" - Xəzərin əfsanəsi	105
Qafqazın ağsaqqalı	115
Müqəddəs ocaqlar-ziyərətgahlar	123
Mübariz varis	132
Şəhərlər, səfərlər	149
Heydər ocağı	162

Kitabın işıq üzü görməsində göstərdiyi maddi dəstək üçün gənc sahibkar Nəriman İbrahimova minnətdarlığımı bildirirəm.

Müəllif

VAQIF KƏRİM
QOŞA ZİRVƏ

Kompüter işləri
Hamlet Məmmədov
İlqar Əliyev
Nazim Rzaquliyev

Çapa imzalanmışdır 29.11.2004. Kağız formatı 60x90 1/16. Təbaşirli kağız.
Qarnituru Times. Şerti çap vərəqi 13,0. Uçot-nəşr vərəqi 11,93.
Tirajı 1000. Sifariş 5535. Müqavilə qiyməti ilə.

"Azərbaycan" nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.
Az 1073 Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.
Tel.: (99 412) 438 00 10. Fax: (99 412) 497 69 83.
E-mail: azerbneshr@azerin.com

33/24
K 58

